

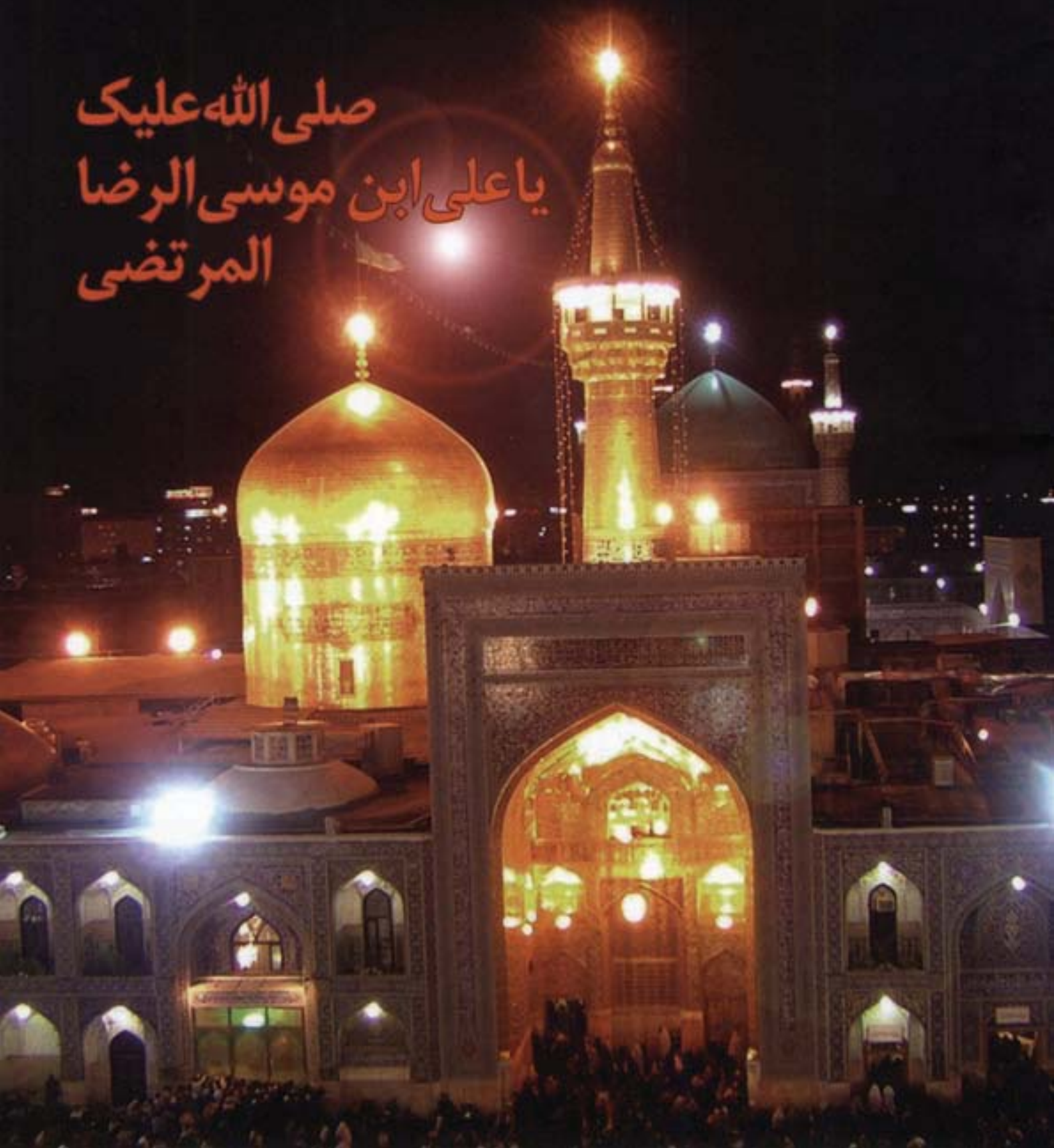

سال اول
اسفند ماه ۱۳۸۷

زیارت

ماهنامه داخلی شرکت مرکزی
دفاتر خدمات زیارتی سراسر ایران
شمسیا

صلی الله علیک
یا علی ابن موسی الرضا
المرتضی

هو

سر آغاز گفتار نام خدایت
در حتمتگر و مهربان خلق هست

ببخشد و مهربان است نیز
بجو صاحب عرصه رنج نیز
شایسته بود و پاره گوهر کار
در بر عالمی است پروردگار

تو هم پرستم تنها و غم از تو
مرا ریم یا و ربه یه

بشود حال ما بر لاله در است
روایه منعم ز نعمت نیست
ز آن نامه مستند کرده است
ز آن خشم برایشان رو است

زیارت

ماهنامه داخلی شرکت مرکزی
دفاتر خدمات زیارتی سراسر ایران
«شمسا»

شماره ۵ سال اول / اسفند ۱۳۸۷

مدیر مسئول: ناصر صبا

سر دبیر: محسن بغلانی

فهرست:

دیباچه

سخن سر دبیر / ۲

کلام امام (ره) / ۳

شمیم ولایت / ۴

نسیم وحی (تفسیر سوره بقره) / ۶

صدای سخن عشق / ۵

اماکن زیارتی و سیاحتی عراق (۴) / ۸

شام سرزمین پیامبران (۳) / ۱۰

شهادت امام علی ابن موسی الرضا (ع) / ۹

خدمات سازمان حج و زیارت و شرکت شمس / ۱۷

منازل چهارده گانه مصایب امام حسین (ع) / ۱۸

سخنی پیرامون تربت سیدالشهدا (ع) / ۱۹

بازتاب عاشورا در فقه سیاسی شیعه (۱) / ۲۲

اخبار شمس / ۲۴

اخبار ویژه شمس / ۲۸

حیات طیبه

آشنایی با سرزمین های اسلامی

ویژه نامه

گزارش

حسینیه

اخبار شمس

مدیر فنی: امیر خلیلی فرد

مدیر داخلی: حسین کرمی

نمونه خوان و ویراستار: علی یوسفی کجانی

حروف چین: حمید سخا

سید محمد مهدی طرازانی

زیر نظر: هیئت تحریریه

آدرس نشریه:

تهران - خیابان نصرت غربی پلاک ۸۸ شرکت مرکزی دفاتر خدمات زیارتی سراسر ایران (شمسا)

تلفن: ۱۵-۶۶۹۱۸۳۱۰ دورنگار: ۶۶۹۰۴۰۲۶ - ۶۶۹۰۴۰۲۸

سخن سردبیر

او خواهد آمد

يَا سَيِّدَ اَهْلِ بَيْتِهِ اسْقِنِي الْمَاءَ فَاَنْتَى ذَاهِبٌ اِلَى رَبِّي

ای سید اهل بیت خود، مرا آب بده، همانا من به سوی پرودگار خویش می روم، پسر عزیزم بشارت باد ترا که تویی مهدی و حجت خدا بر روی زمین و تویی پسر من و منم پدر تو و تویی «م ح م د» بن الحسن بن علی بن محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابیطالب و پدر توست رسول خدا(ص) و تویی خاتم ائمه طاهرين و نام تو همنام رسول خداست و این عهدی بر من از پدرم و پدرهای طاهرين توست صلی الله علی اهل البيت...

و این آخرین وصایای یازدهمین اختر تابناک ولایت و امامت حسن بن علی العسکری به فرزند برومند شان حضرت حجت بن الحسن المهدی(عج) در تاریخ هشتم ربیع الاول سال (۲۶۰ هـ ق) در سامرا بود و پس از آن، این سلاله زهراى اطهر(س) به شهادت رسیده و روح بلند ایشان به ارواح اجداد مطهر و طاهرینش پیوست. اکنون یکهزار و یکصد و هفتاد سال از آن تاریخ می گذرد و چشمان منتظران یگانه منجی عالم بشریت به راه دوخته شده، گرچه خود می دانیم:

این همه آب که جاری است نه اقیانوس است عرق شرم زمین است که سر باز کم است.

ولی به یقین می دانیم اکنون که امت رسول الله را بلای عظیم صیهونیست در بر گرفته و خانه های مسلمین زیر چکمه اشغالگران واقع شده و فرزندان این امت به تیغ کین دشمنان به شهادت رسیده و نوامیس آنان فریاد یا للمسلمین سر داده اند و جوانان یکتا پرست حزب الهی این امت سرفراز در اوج مظلومیت، عزت مندانه جهاد می کنند و خصم دون را ذلیل ساخته، ندای الله اکبر سر می دهند، اکنون که دانشمندان مسلمان در اوج محاصره علمی و حصر اقتصادی فضای لایتناهی علم و معرفت را در می نوردند و اکنون که تمام جهان بشریت علیه زر و روز و تزویر قیام کرده است:

« او خواهد آمد »

که این وعده نصرت الهی است به بندگان تقوا پیشه خود، آری « او خواهد آمد ».

حکومت علوی در کلام امام (ره)

خاصیتی که در علی بن ابی طالب (ع) بود که یک رجل سیاسی بود، از خطش معلوم است که مرد سیاست بوده و از کاغذی که به مالک اشتر نوشته و دستورهایی که داده، همه اش دستورهای سیاسی است. آن هم حکومت حضرت امیر است که همه‌تان می دانید و آن وضع حکومتش و آن وضع سیاستش و آن وضع جنگ‌هایش. نگفت که ما بنشینیم در خانه‌مان دعا بخوانیم و زیارت بکنیم. چه کار داریم به این حرف‌ها، به ما چه. حضرت امیر، حکومت اسلامی داشت و حکومت‌های اسلامی می فرستاد آن طرف، این‌ها سیاست‌نبودند؟

حضرت امیر، یک مملکت را اداره می کرد، سیاست مدار یک مملکت بود. این را که دیانت باید از سیاست جدا باشد و علمای اسلام در امور اجتماعی و سیاسی دخالت نکنند، استعمارگران گفته و شایع کرده اند. این را بی دین‌ها می گویند. مگر زمان پیغمبر اکرم (ص) سیاست از دیانت جدا بود؟ ... مگر زمان خلفای حق یا ناحق، زمان خلافت حضرت امیر (ع)، سیاست از دیانت جدا بود؟ دو دستگاه بود؟ این حرف‌ها را استعمارگران و عمال سیاسی آن‌ها درست کرده‌اند تا دین را از تصرف در امور دنیا و از تنظیم جامعه مسلمانان برکنار سازند.

عهده دار شدن حکومت فی حد ذاته، شأن و مقامی نیست، بلکه وسیله انجام وظیفه اجرای احکام و برقراری نظام عادلانه اسلام است. نفس حاکم شدن و فرمانروایی وسیله ای بیش نیست و برای مردان خدا اگر این وسیله به کار خیر و تحقق هدف‌های عالی نیاید هیچ ارزش ندارد ... تصدی حکومت، به دست آوردن یک وسیله است، نه این که یک مقام معنوی باشد، زیرا اگر یک مقام معنوی بود، کسی نمی توانست آن را غصب کند یا رها سازد. هرگاه حکومت و فرماندهی وسیله اجرای احکام الهی و برقراری نظام عادلانه اسلام شود، قدر و ارزش پیدا می کند و متصدی آن صاحب ارجمندی و معنویت بیشتر می شود. او تمام مقصدش خدا بود، اصلش این دنیا و این ریاست و این‌ها در نظر او چیزی نبود مگر این که بتواند یک عدلی را در یک دنیا برقرار کند، والا پیش آن‌ها مطرح نبود که یک ریاستی داشته باشند یا خلافتی داشته باشند، مگر این که بتوانند یک عدلی را اقامه کنند و یک حدی را جاری کنند.

شماها شیعه همان هستید که می گوید که من به اندازه این کفش کهنه ای که هیچ نمی‌ارزد، امارت شما را به اندازه این برایش ارزش قایل نیستم، مگر این که حقی را ایجاد کند.

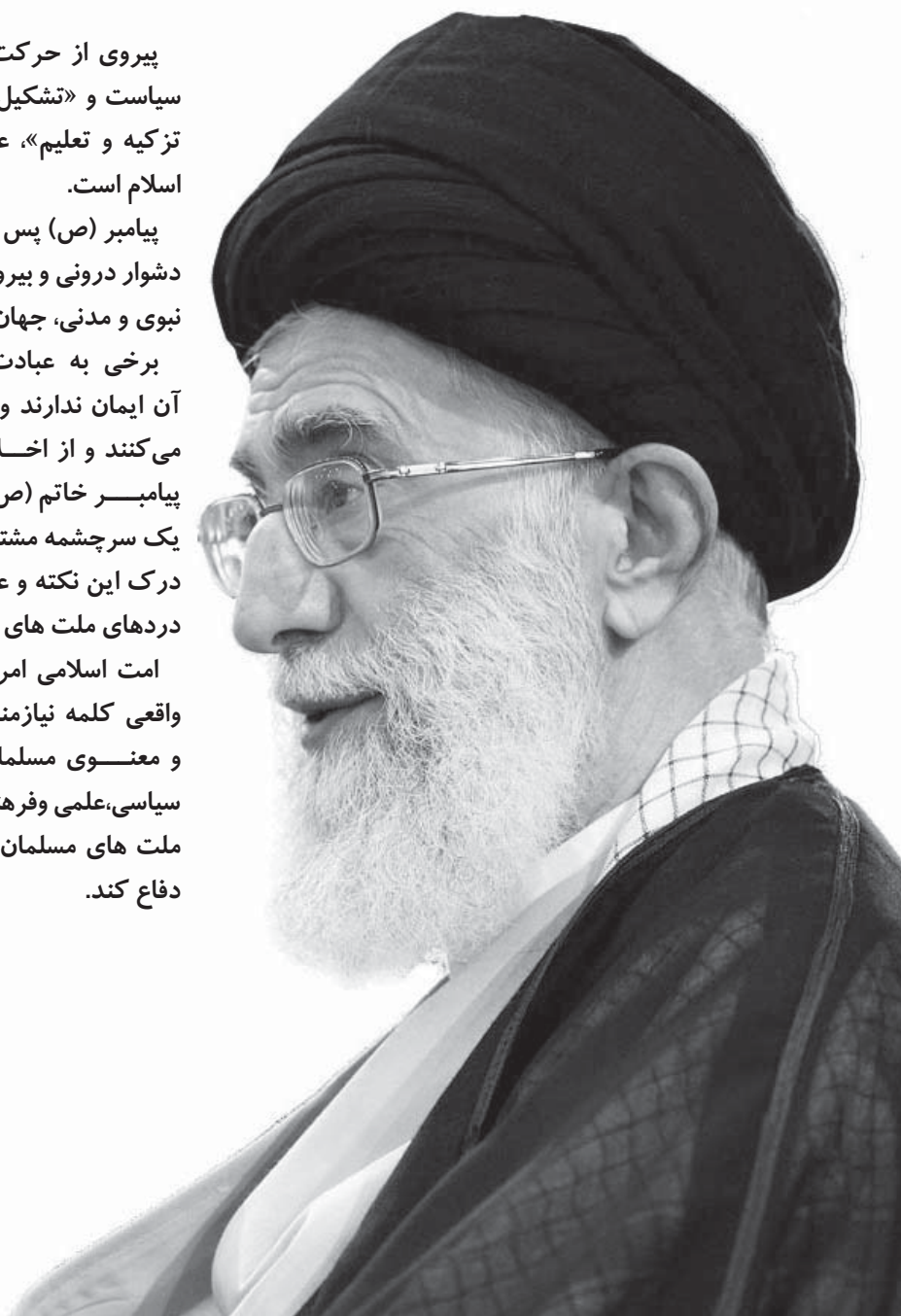
یگانه دانستن دین و سیاست

پیروی از حرکت پیامبر خاتم یعنی یگانه دانستن دین و سیاست و «تشکیل حکومت اسلامی برای برقراری عدالت و تزکیه و تعلیم»، علاج همه دردها و رنج های امروز جهان اسلام است.

پیامبر (ص) پس از بعثت نیز لحظه ای از جهاد همه جانبه و دشوار درونی و بیرونی غافل نشد و در نهایت با تشکیل جامعه نبوی و مدنی، جهان را در آستانه تحولی بزرگ قرار داد.

برخی به عبادت قرآن ایمان می آورند اما به سیاست آن ایمان ندارند و عده ای نیز اسلام را در سیاست خلاصه می کنند و از اخلاق و معنویت غافلند. اما در نگاه و عمل پیامبر خاتم (ص)، «دین و دولت» و «اخلاق و حکومت» از یک سرچشمه مشترک یعنی وحی و قرآن سیراب می شوند و درک این نکته و عمل به آن، نیاز امروز امت اسلامی و علاج دردهای ملت های مسلمان است.

امت اسلامی امروز به تشکیل حکومت اسلامی به معنای واقعی کلمه نیازمند است تا ضمن پرورش و تعالی اخلاقی و معنوی مسلمانان، زمینه پیشرفت همه جانبه اقتصادی، سیاسی، علمی و فرهنگی آنان را فراهم آورد و با تکیه بر توانایی ملت های مسلمان، از منافع آن ها در مقابل دشمنان اسلام دفاع کند.

صدای سخن عشق

عید نوروز

حضرت امام خمینی (ره)

باد نوروز وزیده است به کوه و صحرا
جامه عید بیوشند، چه شاه و چه گدا
بلبل باغ جنان را نبود راه به دوست
نازم آن مطرب مجلسی که بود قبله نما
صوفی و عارف ازین بادیه دور افتادند
جام می گیر ز مطرب، که روی سوی صفا
همه در عید به صحرا و گلستان بروند
من سرمست ز می خانه کنم رو به خدا
عید نوروز مبارک به غنی و درویش
یار دلدار! ز بت خانه دری را بگشا
گر مرا ره به در پیر خرابات دهی
به سر و جان سویش راه نوردم، نه به پا
سالها در صف ارباب عمائم بودم
تا به دل دار رسیدم، نکتم باز خطا

القرآن طریقی بحر الجنان

نسیم وحی تفسیر سوره بقره

معجزه ناقض روال طبیعی عملکرد قانون علیت است

مقام معظم رهبری حضرت آیت الله خامنه ای (مدظله)

بودن هم به عجز آوردن مخاطبان است، یعنی مخاطبان نمی‌توانند تحلیل کنند که این چگونه اتفاق افتاد؟ مثل بیرون آمدن شتر از سینه‌ی کوه در قضیه‌ی صالح (ع) که قومش از او خواستند از سینه‌ی کوه شتری را بیرون بیاورد در حالی که کوه‌ای زاینده باشد و این معجزه انجام شد. طبیعی است که وقتی کوه می‌خواهد زاینده شود یقیناً در رحم او بوجود می‌آید و رشد می‌کند و از مجرای رحم بیرون می‌آید. این کارها در شتر به طور طبیعی ممکن است یک سال طول بکشد.

یعنی آن عاملی که موجب می‌شود این کوه در شکم او به وجود بیاید و بعد رشد کند و بعد مجرای رحم آماده بشود در بیرون آمدن او، این‌ها در ظرف یک سال باید انجام بگیرد، اما عواملی را خدای متعال بوجود می‌آورد که این حادثه در ظرف یک ساعت، یا در ظرف یک روز مثلاً انجام بگیرد، که البته این، آن قسمت آسان‌تر و تقریباً به ذهن ما است،

ابراهیم (ع) در مثل آن چنان آتشی نمی‌سوزد. اما این شرایط فوق طبیعی را که گفتیم نقض شکل طبیعی است، چه کسی به وجود می‌آورد؟ این را قدرت الهی برای قدرت نمایی به وجود می‌آورد، و لذا لازم نیست همیشه به وجود بیاورد، مثل قضیه اژدها شدن عصای حضرت موسی (ع) و بقیه معجزاتی که وجود دارد. پس به طور خلاصه عرض می‌کنیم: معجزه یک فعل و انفعالی است که خود آن فعل و انفعال از قانون الهی در طبیعت خارج نیست، منتها بشریت نه آن قانون را می‌شناسد، (لااقل در آن هنگامی که این واقع می‌شود) و نه توانایی دارد که آن قانون را تحقق ببخشد، یعنی آن فعل و انفعال را بوجود بیاورد، و لذا تنها چیزی که بشر از این قانون و اثر آن قانون احساس می‌کند خود آن فعل و انفعال است که در خارج اتفاق می‌افتد، او را فقط می‌تواند ببیند، اما این که تابع چه قانونی است؟ این را دیگر در معجزه نمی‌تواند ببیند و راز معجزه

ماحصل مطلب این که معجزه نقض قانون علیت نیست، اما نقض روال طبیعی عملکرد قانون هست، یعنی عملکرد این قانون طبیعی بطور طبیعی عوض شده و آن شکلی که این کار، طبیعی انجام می‌گرفت، آن شکل نقض شده و این مانعی ندارد، یعنی جسمی مثل جسم حضرت ابراهیم (ع) را در حال معمولی وقتی در آتشی، مثل آن آتشی که برای ابراهیم (ع) افروخته بودند، اگر بیندازند کباب خواهد شد، این شکل طبیعی قضیه است، اما آیا شکل طبیعی همه‌ی محتوای قانون علیت است؟ البته نه، بلکه بخشی از آن قانون علیت است که ما از او خبر داریم، که زیاد تکرار شده و زیاد اتفاق افتاده است. پس همه‌ی محتوای قانون علیت سوزاندن آتش این نیست که ما در طبیعت مشاهده می‌کنیم، ممکن است شکل دیگری هم وجود داشته باشد که حتماً وجود دارد و او همان شکل افتادن ابراهیم در آتش است، که در آنجا دیگر بدن مثل

قرآن معجزه است و در معجزاتی از قبیل قرآن که تحدی و نوعی به میدان مبارزه آمدن است، که بعضی از معجزات گذشته هم مثل معجزه حضرت موسی (ع) از همین قبیل است

هرچه به عقبتر برمی‌گردیم، می‌بینیم معجزات خلاف روال طبیعی بیشتر می‌شود، برای این‌که سطح ذهن‌ها و فکرها بسیار پایین بوده و کارآیی و میدان استدلال کمتر و محدودتر بوده است و چون بالاخره بایستی پیام الهی به بشر برسد و بشر باید به هدایت الهی هدایت بشود، این‌ها را می‌آورند تا ذهن‌ها و عقل‌های بشر را خاضع کنند

و نوعی به میدان مبارزه آمدن است، که بعضی از معجزات گذشته هم مثل معجزه حضرت موسی (ع) از همین قبیل است: چون در زمان حضرت موسی (ع) آن‌طور نوشتند و گفتند، بازار کارهای خارق‌العاده و جادوگری رواج زیادی داشته و با کارهای عجیبی که می‌کردند اذهان انسان‌ها را به‌خودشان جذب می‌کردند. معجزه حضرت موسی (ع) هم که نوعی به میدان آمدن و مبارزه طلبیدن از آن کسانی است که اهل آن قدرت نمائی‌ها بودند، شبیه کار خود آن‌هاست. یعنی آن‌ها کارهایی و تردستی‌هایی می‌کردند که در یک نگاه عامیانه و سطحی میان کار آن‌ها و کار حضرت موسی (ع) یک شباهتی وجود داشت. یعنی از نوع کار آن‌ها یا بگوییم شبیه کار آن‌ها، اما در سطح معجزه را حضرت موسی (ع) به عنوان مبارزه طلبی و به عنوان میدان‌داری در مقابل صاحبان این مایه اقتدار آن‌روز انجام داد.

ممکن بود خدای متعال حالتی در آن‌ها ایجاد کند مثل حالت خواب و حالت تخدیر که فکر را بپذیرند. لکن بشر می‌بایستی بفهمد و بپذیرد و برای فهمیدن و پذیرفتن او اگر استدلال و برها و علت پایین بودن ذهن‌ها کافی نبود حتماً یک چنین چیزی لازم است.

معجزات حضرت موسی (ع)

در باب قرآن، که عرض کردیم قرآن معجزه است و در معجزاتی از قبیل قرآن که تحدی

والآ آن قسمت مشکل‌تر که ذهن ما از آن دور است بیرون آمدن از کوه است، حالا این کار فوق طبیعت را با عوامل و علل و فعل و انفعالاتی که همراه دارد خدای متعال چرا انجام می‌دهد؟ برای خاطر آن هدف و داعیه بزرگی است که پشت‌سر این قضیه هست و آن، اعتقاد و ایمان و هدایت جمع کثیری از انسان‌هاست که وابسته‌ی به این حادثه است. البته این چنین معجزاتی مربوط به همان زمان‌هاست، لکن در زمان‌های بعدی این‌گونه معجزه‌ها یا کمتر بوده، یا در مواردی اصلاً نبوده، یعنی هرچه به عقبتر برمی‌گردیم، می‌بینیم معجزات خلاف روال طبیعی بیشتر می‌شود، برای این‌که سطح ذهن‌ها و فکرها بسیار پایین بوده و کارآیی و میدان استدلال کمتر و محدودتر بوده است و چون بالاخره بایستی پیام الهی به بشر برسد و بشر باید به هدایت الهی هدایت بشود، این‌ها را می‌آورند تا ذهن‌ها و عقل‌های بشر را خاضع کنند، والآ

مقدس ترین شهر عراق پس از نجف اشرف کربلا است و آن تربتی است که اجساد پاک و غرقه به خون شهیدان عاشورا و به ویژه سرور آنان و سید جوانان اهل بهشت، ابا عبد الله الحسین علیه السلام و برادر با وفا و بزرگوارش ابو الفضل العباس(ع) را در خود جای داده است. تاریخ شهر کربلا در دوران اسلامی از هنگام شهادت امام حسین علیه السلام آغاز می شود و از آن هنگام تا کنون، این شهر همواره در جان و روح و روان شیعیان و مؤمنان بوده و روز به روز بر آبادانی و وسعت آن افزوده شده است.

مهم ترین زیارتگاه های کربلا عبارتند از:
۱- حرم امام حسین علیه السلام، که به همراه حرم ابو الفضل العباس علیه السلام و فضاهای پیرامون این دو جایگاه، هسته مرکزی شهر را تشکیل می دهند. حرم مطهر بیش از دو متر از سطح شهر پایین تر است، از این رو تعداد زیادی پله زائران را از دروازه ها به درون صحن هدایت می کند.

ساختمان کنونی حرم از ساخته های دوره صفوی و عثمانی و قاجار است. حرم مطهر از گنبدی بزرگ و مطلا تشکیل شده که بر روی گنبد خانه ای وسیع و چندین رواق و یک مسجد بزرگ و صحنی فراخ است که تمامی این مجموعه را در بر می گیرد. گنبد طلا از ساخته های دوران صفویه است و طلا کاری آن به دستور آغا محمد خان قاجار انجام گرفته است.

در زیر گنبد، ضریح نقره ای و بزرگ و چند ضلعی قرار دارد که قسمت عمده فضای گنبد خانه را اشغال کرده و درون آن قبر مطهر امام حسین علیه السلام و دو فرزندش علی اصغر(ع) و علی اکبر(ع) جای دارد. در سمت شرق ضریح مطهر حضرت، فضایی است که در جنوب آن پنجره ای نقره ای قرار دارد. این جا آرامگاه قسمت اعظم شهیدان واقعه کربلا است

از سیر وقایع جنگ آگاهی می یافته اند.

۴- حرم منور و پاک ابو الفضل العباس علیه السلام، این حرم در فاصله ۳۵۰ متری شمال شرقی حرم امام حسین علیه السلام قرار گرفته و دارای قبه و بارگاه شکوه مندی است که جسد پاک این سردار رشید و یار وفادار امام حسین علیه السلام را در بر گرفته است. ساختمان دارای گنبدی طلایی است که بر روی گنبد خانه ای کوچک تر از حرم امام حسین علیه السلام قرار دارد. گرداگرد قبر مطهر را چهار رواق و صحن فراخ و وسیعی به همراه ایوان زیبا در بر گرفته است. ضریح زیبای آن حضرت به دستور مرحوم آیت الله العظمی حکیم در سال ۱۹۶۵ میلادی در اصفهان ساخته شد.

۵- آرامگاه حبیب بن مظاهر اسدی، او یکی از شهدای روز عاشورا است که در سن ۸۰ سالگی به یاری امام حسین علیه السلام شتافت و شهید گردید و در فاصله ۱۰ متری از

که همگی آنان پیرامون آن پنجره و فضاهای اطراف پراکنده و مدفون هستند. گرداگرد گنبد خانه را چهار رواق در بر گرفته است.

حرم مطهر دارای ایوانی است که قسمتی از آن با خشت های طلا پوشیده شده و بخش های دیگر آن با کاشی معرق و نفیس اصفهان تزیین یافته است. سقف بلند ایوان را مجموعه ای از ستون های مرمرین، تراش هنرمندان اصفهانی نگاه داشته است. قتلگاه، جایگاهی است در نزدیکی آرامگاه حبیب بن مظاهر اسدی که بنا بر گفته روایات، امام حسین علیه السلام در آن جا به شهادت رسید و بعدها به جایگاه کنونی منتقل شد و دفن گردیده اند.

۳- تل زینبیه(س)، در فاصله ۲۰ متری از سمت غرب صحن مطهر، تپه ای به ارتفاع ۵ متر وجود دارد که امروزه بر روی آن اتاقی ساخته شده است، این تپه به نام «تل زینبیه» یا تپه حضرت زینب علیها السلام مشهور است و بنا به نقل مورخان، تپه ای بوده است که در روز عاشورا حضرت زینب(س) بر روی آن می رفته و

اماکن زیارتی وسیاحتی عراق (۴) کربلا

۱۴- آرامگاه طفلان مسلم، این آرامگاه در راه کربلا- بغداد، در حومه شهر مسیب قرار دارد. این دو کودک به نام‌های محمد و ابراهیم، فرزندان حضرت مسلم بن عقیل هستند که پس از شهادت پدرشان به شهادت رسیدند، آرامگاه این دو کودک صحن و سرای با شکوهی داشته و بر قبر هر یک گنبد و ضریحی قرار دارد.

۱۵- آرامگاه ابن هاشم، وی از نوادگان حضرت موسی بن جعفر علیه السلام است که در سال ۷۴۵ ه.وفات یافت و آرامگاهش امروزه در کویری واقع در شمال غربی کربلا می باشد. قبر او دارای صحن و سرای بزرگی است و در میان اعراب بیابان گرد بسیار معروف است و آنان همواره بدو پناه آورده و نذر می کنند.

۱۶- آرامگاه ابن فهد حلی، او از فقهای امامیه است و قبرش در غرب خیابان «باب القبله» درون مسجدی به نام او قرار دارد.

۱۷- حسینیه های کربلا، با توجه به این که کربلا شهری زیارتی است و سالیانه صدها هزار مسلمان از سرتاسر کشورهای شیعه نشین برای زیارت به این شهر مقدس مشرف می شوند، از این رو بسیاری از مردم شهرهای گوناگون به ساختن حسینیه و زائر سرا پرداخته اند که مهم ترین حسینیه ها از آن ایرانیان است، همانند حسینیه تهرانی ها، اصفهانی ها، مازندرانی ها، قمی ها و آذربایجانی ها، ده ها حسینیه دیگر که قسمت عمده این مراکز در سال های اخیر منهدم و ویران گردیده است.

یاران او بوده است). امروزه جایگاه خیمه ها را با ساختمان سازی به تصویر کشیده اند.

۹- مقام حضرت مهدی علیه السلام، در میان نخلستان های کرانه رودخانه فرات که این شاخه رودخانه به نام «نهر علقمه» مشهور است، از شمال کربلا می گذرد و آن جایگاهی است منسوب به حضرت حجت علیه السلام که مردم در آن به نماز می پردازند.

۱۰- حر، و آن شهرکی است در جنوب غربی کربلا که در فاصله ۹ کیلومتری از شهر واقع شده و نام آن بر گرفته از نام حر بن یزید ریاحی است، او در روز عاشورا یکی از فرماندهان لشکر عبید الله زیاد بود ولی بعدها توبه کرد و به لشکر حق پیوست و تا پای جان ایستاد و به شهادت رسید و در این موقعیت دفن گردید. امروزه آرامگاه او، که از ساخته های شاه اسماعیل صفوی است، دارای صحن و رواق و گنبد کاشی کاری است و مؤمنان فوج فوج به زیارت قبرش می شتابند.

۱۱- آرامگاه الاخرس بن الکاظم علیه السلام، وی محمد ابن ابی الفتح اخرس، از نوادگان حضرت موسی بن جعفر علیه السلام است که بقعه اش در حومه کربلا، در محله ای به نام «الابتر» قرار دارد.

۱۲- آرامگاه ابن حمزه، وی نواده امیرالمؤمنین و از امام زادگان والا مقام است. آرامگاهش در آغاز بزرگراه کربلا- طوبریج قرار دارد.

۱۳- آرامگاه عون بن عبد الله، در نسبت این امام زاده تردیدهایی وجود دارد که آیا وی همان عون است که در کربلا شهید شد و یا نواده امام حسن علیه السلام است؟ امروزه وی دارای بقعه و بارگاه با شکوهی در ۱۱ کیلومتری شمال غربی کربلا و در آغاز بزرگراه کربلا- بغداد می باشد. این امام زاده بسیار مورد توجه مردمان عراق و دارای نذر مجربی است، از این رو همواره مزار او مملو از زائر و نذورات آنان است.

ضریح مطهر و در رواق جنوب غربی مدفون است و دارای ضریح کوچکی است.

۶- آرامگاه سید ابراهیم مجاب، وی امام زاده والا مقام و عظیم الشان و دارای نسل مبارکی است. او ابراهیم فرزند محمد العابد فرزند امام موسی بن جعفر علیه السلام است که در این بقعه مطهر دفن شده است و بنا به نوشته مورخان، بسیاری از سادات و بزرگان پیرامون او مدفونند. آرامگاه او در رواق حرم مطهر و در گوشه شمال غربی آن است.

۷- درسرتاسر صحن و حجره های گرداگرد آن و رواق ها، بسیاری از بزرگان در طول تاریخ دفن شده اند، برخی از این حجره ها به نام شخصیتی که در داخل آن دفن شده، مشهور است، همچون آخرین مقبره ای که در جنوب سمت مشرق قرار دارد و مدفن بسیاری از علمای دین می باشد که مشهورترین آن ها مرحوم آیت الله میرزا محمد تقی شیرازی است که در سال ۱۹۲۰ میلادی، رهبری انقلاب مردم بر ضد دولت انگلیس را بر عهده داشت. از دیگر مشاهیر مدفون در این بقعه مطهر، میرزا محمد تقی خان امیر کبیر است که پس از به قتل رسیدنش در کاشان، به کربلا منتقل و در مقبره ای در رواق شرقی حرم مطهر دفن گردید، هم چنین قاجاریه نیز در رواق شمالی، دارای مقبره ای هستند که جمعی از آنان در آن جا مدفونند.

۸- خیمه گاه، در جنوب صحن مطهر امام حسین علیه السلام و در فاصله ۲۵۰ متری واقع است. (بنا به نقل مورخان، محل برافراشته شدن خیمه ها و چادرهای سید الشهداء علیه السلام و

سوریه نقطه تلاقی و اتصال سه قاره اروپا ، آسیا و آفریقا است و مساحتی قریب ۱۸۵/۱۸۰ کیلومتر مربع دارد. بلند ترین کوه آن « جبل شیخ » است به ارتفاع ۲۸۱۲ متر .

این کشور در کنار دریای مدیترانه واقع شده، از سمت شمال با ترکیه ، از شرق و جنوب شرقی با عراق ، از جنوب با اردن ، از جنوب غربی با فلسطین ، و از سوی غرب با لبنان همسایه است .

سوریه از جمعیت نسبتاً جوان برخوردار است. تراکم جمعیت عمدتاً در شهر های بزرگ مثل دمشق ، حلب ، حمص ، حماه و لاذقیه است .

هشتاد و هشت درصد مردم سوریه عرب هستند . شش مئیز سه دهم درصد کرد. حدود هشتاد و هشت درصد مردم آن مسلمانند (شیعه - سنی - علوی - دروزی) و حدود ۱۲ درصد دیگر مسیحی هستند (بائذکی یهودی که از قدیم الایام در این کشور زندگی می کنند). زبان رایج در سوریه عربی که زبان رسمی است . کردی ، فرانسوی و ارمنی دیگر گویش های رایج در کشور سوریه است.

سیستم حکومتی سوریه جمهوری است که برای هر هفت سال رئیس جمهور انتخاب می شود . از سال ۱۹۷۰ میلادی ، حزب بعث عربی به ریاست حافظ اسد ، کشور را اداره می کند . (حافظ اسد رئیس جمهور مادام العمر سوریه ، چند سال پیش درگذشت و در حال حاضر پسر او به نام بشار اسد رئیس جمهور است) .

قانون اساسی این کشور در سال ۱۹۷۳ میلادی تدوین شده و به مفاد ماده سوم آن ، دین رئیس جمهور اسلام و منبع قانون گذاری فقه اسلامی است .

مجلس مقننه سوریه که مجلس خلق نامیده می شود ۱۹۵ عضو دارد. آموزش عمومی رایگان

شام سرزمین پیامبران (۳)

ناصر صبا

سوریه

پاریس به سال ۱۹۲۰ میلادی به چهار قسمت: فلسطین، اردن ، لبنان و سوریه تجزیه و بین فرانسه و انگلیس تقسیم شد و سرانجام به سال ۱۹۴۶ میلادی پس از مبارزاتی طولانی به استقلال رسیدند .

« شرایط آب و هوایی »

کشور سوریه آب و هوای معتدل و مدیترانه ای دارد و آثار تمدن در این کشور به یکصد و پنجاه هزار سال قبل برمی گردد.

کلمه سوریه هم مانند واژه شام ، بر سرزمین های مختلف و بر همه شامات اطلاق می شده است . هر چند که امروزه فقط بر دمشق و چند استان و آبادی دیگر گفته می شود و جمهوری مستقلی را به نام «جمهوری عربی سوریه» تشکیل می دهد. سوریه بزرگ در «انجیل» «آرام» نامیده شده و شامل جمهوری عربی سوریه ، جمهوری لبنان ، کشور اردن و سرزمین فلسطین بوده است. شام در زمان های اخیر بر اساس قرارداد «سایکس پیکو» در کنفرانس «سان دیموی»

ساختار اعتقادی

۸۶ درصد یا ۸۸ درصد ساکنان سوریه مسلمانند و بقیه مسیحی و اندکی یهودی هستند . شیعیان در سوریه اندکند و در این میان نام مجتهد بزرگ شیعه سید محسن امین صاحب ارزشمند « اعیان الشیعه » بیش از سایر نامها می درخشد و او را به حق « خاتمهالمجتهدین » آن سامان خواندهاند که در واقع کسی جایگزین آن مرد بزرگ نشده است .

مناطق حی الامین ، حی الامام صادق (ع) و حی الامام زین العابدین (ع) سه منطقه تمرکز شیعه است . علویان سوریه تقریباً دو میلیون نفرند و در جبال شمال غرب سوریه در اطراف طرطوس تا انطاکیه ترکیه پراکندهاند . اینان خود را شیعه دوازده امامی می دانند و از حیث نفوذ سیاسی و اداری کشور موفقند .

علویان را به لحاظ شدت علاقه شان به علی بن ابیطالب علیه السلام « علوی » می نامند ، نه آن که همگی از دودمان و اولاد علی (ع) باشند . عقاید علویان ، با عقاید شیعه موافق است و بین امامت و خلافت فرق قائلند .

دروزیان : دروزی از مذاهب باطنی است که در زمان الحاکم بامر الله فاطمی توسط یک خیاط ایرانی بنیان نهاده شده و بعد از او هم پیروانش به نام او که درزی بود به « دروز » شهرت یافتند .

شیخ عقل ، مرجع دینی این طایفه است

شیعیان در سوریه اندکند و در این میان نام مجتهد بزرگ شیعه سید محسن امین صاحب ارزشمند « اعیان الشیعه » بیش از سایر نامها می درخشد و او را به حق « خاتمهالمجتهدین » آن سامان خواندهاند

دروزیان به مهمان نوازی ، ساده زیستی و پرهیز از تجمل و رفاه طلبی معروفند ، همچنان که به سرسختی و صلابت در اخلاق ، داشتن منطق و بیان نیکو شهرت دارند . امروزه اجتناب از اسراف و رعایت اصول بهداشت و تندرستی ، بیش از آن که عادت طبیعت ثانوی آنان باشد ، یک وظیفه دینی و مذهبی برای ایشان تلقی می شود

است و والدین موظف اند فرزندان خود را به مدرسه بفرستند . بودجه آموزش و پژوهش ، پس از بودجه دفاعی در رتبه دوم می باشد . کشور سوریه دارای چهارده استان است :

۱- دمشق ۲- ریف دمشق ۳- حلب ۴- حمص ۵- حماه ۶- لاذقیه ۷- دیرالزور ۸- ادلب ۹- حسکه ۱۰- رقه ۱۱- سویدا ۱۲- درعا (حوران) ۱۳- طرطوس ۱۴- قنیطره

سوریه در سال ۱۹۴۵ میلادی به عضویت سازمان ملل در آمد و علاوه بر آن در سازمان های اتحادیه عرب ، کنفرانس اسلامی ، جبهه پایداری اعراب ، سازمان کشورهای غیر متعهد و بازار مشترک عربی عضویت دارد . بندرهای مهم سوریه عبارتند از : لاذقیه ، طرطوس و بانباس .

در سوریه چهار دانشگاه عمده وجود دارد که عبارتند از :

دانشگاه دمشق با چهارده دانشکده ، دانشگاه تشرین لاذقیه ، دانشگاه حلب دارای سیزده دانشکده و دانشگاه بعث در حمص و اخیراً دانشگاه پنجمی در دیرالزور در دست اقدام است .

در کشور سوریه علاوه بر رادیو و تلویزیون ، مطبوعات و نشریات فراوانی منتشر می شود که عبارتند از : البعث ، الثوره و تشرین که مرکز انتشار آن شهر دمشق است و نشریات دیگری که در شهرهای دیگر منتشر می شوند مانند الفداء در حماه ، الجماهیر و العربیه (در حلب) ، الوحده در لاذقیه ، الفرات در دیر الزور .

اقتصاد کشور سوریه بر پایه سه اهرم کشاورزی سنتی ، کشاورزی مکانیزه شده و صنعت نفت استوار است .

تولید نفت از سال ۱۹۹۰ میلادی شروع و بازدهی آن چهار هزار بشکه در روز است . واحد پول سوریه لیر می باشد که به صد قروش تقسیم می شود لیکن به لحاظ تورم زیاد ، از قروش استفاده چندانی نمی شود .

و اساس عقیدتی این آیین ترکیبی است از برخی تعالیم و باوری تشیع، زرتشت و مسیحیت، البته با رنگ و بوی اقلیمی و منطقه‌ای دروزیان خود را موحد می‌نامند و شیخ عقل در نظر ایشان رهبر دینی و امتداد تاریخی اندیشه امامت می‌باشد.

دروزیان به دو گروه اصلی: یزبکی‌ها و جنبلاطی‌ها تقسیم می‌شوند.

عده‌ای بالغ بر یک میلیون نفر در استان سویدای سوریه و در «جبل دروز» واقع در جنوب لاذقیه سکونت دارد که پس از شکست خلفای فاطمی مصر، منزوی شده و همواره به صورت اقلیتی در انزوا به سر می‌برند. رهبر کنونی این فرقه «ولید جنبلاط» است که در لبنان می‌باشد. دروزیان به مهمان نوازی، ساده زیستی و پرهیز از تجمل و رفاه طلبی معروفند، همچنان که به سرسختی و صلابت در اخلاق، داشتن منطق و بیان نیکو شهرت دارند. امروزه اجتناب از اسراف و رعایت اصول بهداشت و تندرستی، بیش از آن که عادت طبیعت ثانوی آنان باشد، یک وظیفه دینی و مذهبی برای ایشان تلقی می‌شود.

دروزیان به دو گروه عمده تقسیم می‌شوند: ۱- عقل یا اجاوید (جمع عاقل وجود) یا روحانیون.

۲- جهال و به عبارت دیگر جسمانیان عقل یعنی خردمندان و آگاهان. از آن جهت به این نام شهر یافته‌اند که اسرار و رازهای پنهان مذهب دروز را می‌دانند و درباره آن می‌اندیشند و آن‌ها را می‌فهمند. در مقابل ایشان، جهال قرار دارند، یعنی آنان که از آن اسرار و رازها بی‌اطلاع و بی‌خبرند. پس جهل در اینجا به معنای حماقت، نادانی و بی‌اطلاعی از دانش‌های بشری و علوم روز نیست بلکه فقط به معنای بی‌خبری و ناآگاهی از اسرار و رازهای پنهان مذهب است عقل

علویان سوریه تقریباً دو میلیون نفرند و در جبال شمال غرب سوریه در اطراف طرطوس تا انطاکیه ترکیه پراکنده‌اند. اینان خود را شیعه دوازده امامی می‌دانند و از حیث نفوذ سیاسی و اداری کشور موفقند

چه مرد باشند یا زن با پوشیدن جامه خاص و ممارست به اعمال و عبادت‌های ویژه، از بقیه مشخص می‌شوند و وظیفه رساندن معارف مذهبی به عهده آنان می‌باشد.

عقل دارای درجات و مراتب مختلفند و هرچه مقام علمی یک عاقل بالاتر باشد درجه

و مرتبه او در مذهب دروز، بالاتر خواهد بود. هیچ جاهلی مجاز نیست بدون نظر خاص رئیس عقل منطقه یا روستای خویش، صنف خود را ترک کند. دروزیان گمان می‌کنند که بزرگ‌ترین عقل، شیخ عقلاست و او کسی است که به عالی‌ترین درجه ممکن در زمینه اطلاع از کتب و اسرار مذهب دروز رسیده است. کتبی که شدیداً بر حفظ و نگهداری آن‌ها حریص‌اند و دیگران را از خواندن آن‌ها منع می‌کنند.

همه عقل در شب‌های جمعه برای تلاوت کتب مذهبی و یا گوش فرادادن به آنها، به معابد و خلوت‌ها می‌روند و از همین اجتماعات، در آغاز، وسط و یا در پایان، عقلا بر حسب درجه و مقامشان بالا می‌روند و به اعتبار کمی و زیادی مدت این اجتماعات، درجه و مرتبه عاقل آشکار می‌گردد، اما جهال و جسمانیان فقط در روز عید فطر و عید قربان حق شرکت در این مراسم و اجتماعات را دارند. اطلاع از مذهب دروز و عقاید دروزیان به طور واضح و کامل، چندان آسان نیست زیرا آنان در طول تاریخ، همواره مورد ستم و تعرض قرار داشته‌اند و لذا در رازداری و کتمان مذهب بسیار سرسخت می‌باشند.

دروزیان ادعا دارند که مذهب با اسلام که همه معنای آن را می‌دانند در تضاد نیست همچنان که خود را موحد و یکتا پرست می‌دانند. آن‌ها می‌گویند: ارواح جاویدانند و به حشر و نشر نیز معتقدند. عقیده به تقمیس یا تقمص به معنای انتقال ارواح از جسمی به جسم دیگر، جزو عقاید قوم دروز است. آنان به کتاب‌های مذهبی و احترام به پیامبران شدیداً پای بندند.

اغلب دروزیان در جبل لبنان، درعا و اندکی هم در صفا، عطا، مرجعیون و دمشق و منطقه حلب زندگی می‌کنند.

صلی اللہ علیک یا علی ابن موسی الرضا المر تضى (ع)

زندگی نامه ثامن الحجج

نام مبارک آن حضرت علی وکنیه شریفشان ابوالحسن (چون کنیه امام موسی کاظم(ع) نیز ابوالحسن است، به امام رضا(ع) ابوالحسن ثانی نیز گفته می‌شود) والقباب آن حضرت رضا، صابر، رضی، وفی، فاضل و صدیق می‌باشد. از میان لقب‌های فوق، «رضا» شهرت بیشتری دارد. علت این که آن حضرت را «رضا» نامیده‌اند، این

است که پسندیده خدا در آسمان و مورد خشنودی رسول خدا(ص) و ائمه اطهار(ع) در زمین بوده و دوستان و دشمنان به اتفاق از وی خشنود و راضی بودند.

حضرت رضا علیه السلام معصوم دهم و امام هشتم شیعیان می‌باشند. آن حضرت به مدت سه سال ولیعهد مأمون عباسی بود. تاریخ تولد آن ایشان یازدهم ذیقعده سال ۱۴۸ هجری(برخی مورخان تاریخ تولد آن حضرت را سال ۱۵۱ هجری و برخی دیگر سال ۱۵۳ هجری، پنج سال پس از وفات امام جعفر صادق(ع) دانسته‌اند). و محل تولد آن بزرگوار مدینه مشرفه، در سرزمین حجاز (عربستان سعودی کنونی) می‌باشد. نسب پدری حضرت رضا علیه‌السلام، ابوالحسن موسی بن جعفر بن محمد بن علی بن حسین بن علی بن ابی‌طالب(ع) و نسب مادری ایشان نجمه خاتون می‌باشد که نام‌های دیگری نیز برای او نقل شده است؛ مانند: تکتیم، اروی، سکن، ام البنین، شقرا، خیزران، سمانه، صقر و طاهره. این بانوی فاضله که با تربیت حمیده مادر

امام موسی کاظم(ع) به کمالات انسانی و اخلاق اسلامی دست یافته بود، بهترین زنان عصر خویش در تعقل، دین داری و حیا بود.

مدت امامت حضرت رضا (ع) از زمان شهادت پدر بزرگوارشان، امام موسی کاظم (ع)، در رجب سال ۱۸۳، تا سال ۲۰۳ هجری، به مدت بیست سال. آن حضرت در سن ۳۵ سالگی به امامت رسید.

آن امام همام در آخر ماه صفر سال ۲۰۳ هجری به وسیله زهری که مأمون عباسی در خراسان به آن حضرت خوراند به شهادت رسید. حضرت رضا (ع) در هنگام شهادت، ۵۵ ساله بودند. برخی سال شهادت

آن حضرت را سال ۲۰۵ و برخی ۲۰۱ هجری دانسته‌اند. محل دفن پیکر مطهر و مقدس آن حضرت قریه سناباد (مشهد مقدس کنونی در استان خراسان رضوی) می‌باشد.

همسران آن حضرت سبیکه یا خیزران، مادر امام محمد تقی (ع) و ام حبیبه (دختر مأمون) و فرزند ایشان امام محمد تقی (ع) که پس از شهادت پدر بزرگوار خویش، در سن هفت سالگی به امامت رسید.

علمای شیعه ایشان را تنها فرزند امام رضا (ع) دانسته‌اند؛ اما در برخی منابع، فرزندان دیگری نیز برای آن حضرت ذکر شده است که عبارتند از: ۱- ابو محمد حسن. ۲- جعفر. ۳- ابراهیم. ۴- حسن. ۵- عایشه. ۶- فاطمه.

اصحاب

اصحاب آن بزرگوار به اختصار عبارتند از: ۱. دعبل بن علی خزاعی. ۲. حسن بن علی و شاء بجلی. ۳. حسن بن علی بن فضال. ۴. حسن بن محبوب. ۵. زکریا بن آدم اشعری قمی. ۶. صفوان بن یحیی بجلی. ۷. محمد بن اسماعیل بن بزیع. ۸. نصر بن قابوس. ۹. ریان بن صلت. ۱۰. محمد بن سلیمان دیلمی. ۱۱. علی بن حکم انباری.

۱۲. عبدالله بن مبارک نهانندی. ۱۳. حماد بن عثمان. ۱۴. حسن بن سعید اهوازی. ۱۵. محمد بن سنان.

گفتنی است که، تعداد یاران و اصحاب آن حضرت، بیش از این است و در این جا تنها نام تعداد اندکی از آنان آورده شد.

زامداران معاصر حضرت علی ابن موسی الرضا(ع):

۱. منصور عباسی (۱۵۸-۱۳۶ ق.).
۲. مهدی عباسی (۱۶۹-۱۵۸ ق.).
۳. هادی عباسی (۱۷۰-۱۶۹ ق.).
۴. هارون الرشید (۱۹۳-۱۷۰ ق.).
۵. محمد امین (۱۹۸-۱۹۳ ق.).
۶. مأمون عباسی (۲۱۸-۱۹۶ ق.).

حضرت رضا علیه السلام معصوم دهم و امام هشتم شیعیان می‌باشند. آن حضرت به مدت سه سال ولیعهد مأمون عباسی بود.

القباب آن حضرت رضا، صابر، رضی، وفی، فاضل و صدیق می‌باشد. از میان لقب‌های فوق، «رضا» شهرت بیشتری دارد. علت این که آن حضرت را «رضا» نامیده‌اند، این است که پسندیده خدا در آسمان و مورد خشنودی رسول خدا(ص) و ائمه اطهار(ع) در زمین بوده و دوستان و دشمنان به اتفاق از وی خشنود و راضی بودند

۱۳. تشکیل جلسه‌های مناظره امام رضا (ع) با رؤسای مذاهب وادیان (مسیحیت، یهودیت، صابین، زرتشتی و...) درباره مسائل کلامی، به دستور مأمون.

۱۴. انتقال مقر خلافت و تشکیلات حکومتی مأمون از مرو به بغداد به خواست امام رضا (ع).

۱۵. خروج امام رضا (ع) به همراه مأمون، فضل بن سهل و تمامی دست اندر کاران حکومتی از مرو.

۱۶. سوءقصد به فضل بن سهل و کشته شدن او در حمام سرخس، به توطئه مأمون، در سال ۲۰۳ هجری.

۱۷. نصیحت امام رضا (ع) به مأمون در مراعات شئون دینی و مردمی.

۱۸. حسد و کینه تدریجی مأمون به امام رضا (ع) و پنهان نگه داشتن آن.

۱۹. مسمومیت و شهادت امام رضا (ع) به دستور پنهانی مأمون، در روز آخر صفر سال ۲۰۳ هجری.

۲۰. سوگواری و غمگین شدن ظاهری مأمون در شهادت امام رضا (ع) و به خاک سپاری آن حضرت در کنار قبر هارون الرشید، در قریه سناباد، از دهستان نوقان (مشهد کنونی).

حکایاتی از زندگی گهر بار امام رضا(ع):

۱. برآوردن نیاز در مانده در سفر

روزی گروهی از مردم در محضر امام رضا (ع) اجتماع نموده و از آن حضرت درباره مسائل دینی استفتا می‌کردند. ناگاه مردی وارد مجلس شد و گفت: «اَلْسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا اَبْنَ رَسُوْلِ اللهِ». من از دوستان و شیعیان شما و اجداد طاهربین شما هستم. هم‌اکنون از سفر حج برگشته‌ام و خرج راه را گم کرده و تهی دست شده‌ام و برای رسیدن به وطن نیاز به مبلغی پول دارم. اگر برای شما ممکن است، پولی را به من عنایت کنید تا به وطن برسم و در آن جا به همان مقدار از طرف شما صدقه دهم؛ زیرا من در شهر خود ثروتمندم.

حضرت فرمود: بنشین، خدا تو را رحمت کند! سپس رو کرد به مردم و پاسخ مسائل شرعی آنان را داد تا این که خانه از مردم خالی شد و همگان پراکنده گشتند، مگر سه چهار نفر. آن‌گاه امام (ع) وارد اندرونی خانه شد و پس از دقایقی بازگشت، اما به آن اتاق وارد نشد، بلکه از پشت در صدا زد: کجا است آن مرد خراسانی که نفقه راه خویش را گم کرده بود؟ آن مرد برخاست و عرض کرد: اینجا هستم. امام (ع) از بالای در، دویست دینار (اشرفی) را به او داد و فرمود: این مقدار را بگیر و هزینه سفر و بازگشت به وطن کن، و لازم نیست آن

پس از نبرد میان امین و مأمون، فرزندان هارون الرشید، برای به دست آوردن منصب خلافت و پیروزی نهایی مأمون بر امین، در سال ۲۰۱ هجری امام رضا (ع) به اجبار و اکراه مأمون به ولایت‌عهدی وی برگزیده شد. مأمون با این که در ظاهر برای امام رضا (ع) احترام ویژه‌ای قائل بود و ایشان را بر همگان، از جمله علویان و عباسیان، مقدم می‌داشت، اما در ضمیر خود، به مقام علمی و اجتماعی آن حضرت حسد می‌برد و کینه ایشان را در دل داشت. سرانجام نیز با توطئه‌ای پنهان، آن حضرت را به شهادت رساند.

رویدادهای مهم

۱. زندانی و مسموم شدن امام کاظم(ع)، پدر امام رضا(ع)، به دستور هارون الرشید.

۲. جنگ خونین میان مأمون و امین، فرزندان هارون الرشید، و نذر مأمون مبنی بر واگذاری امر خلافت به افضل آل ابی طالب (ع) در صورت پیروزی بر امین.

۳. پیروزی مأمون بر امین و گسترش سیطره مأمون بر آفاق اسلامی و قصد ظاهری او بر وفای به نذر.

۴. درخواست مأمون از امام رضا(ع) برای رفتن از مدینه به خراسان، در سال ۲۰۰ هجری.

۵. حرکت امام رضا (ع) از مدینه و گذشتن از شهرهای بصره، بغداد، قم و نیشابور و رسیدن به مرو (مقر حکومت مأمون).

۶. استقبال بی نظیر مسلمانان شهرهای بین راه (مانند قم و نیشابور) از امام رضا(ع) و ظهور کرامات و معجزات فراوان از آن حضرت.

۷. استقبال مأمون از امام رضا (ع) و مراعات احترام آن حضرت و مقدم داشتن ایشان بر علویان و عباسیان.

۸. وادار کردن امام رضا(ع)، توسط مأمون برای پذیرش ولایت‌عهدی.

۹. پذیرفتن امام رضا (ع)، ولایت‌عهدی مأمون را مشروط بر عدم دخالت در امور کشورداری، در سال ۲۰۱ هجری.

۱۰. ضرب سکه به نام امام رضا(ع) و خواندن خطبه به نام آن حضرت، در منابر و محافل، و بزرگ آوازه نمودن مقام ایشان در شهرهای مختلف اسلامی به دستور مأمون.

۱۱. تزویج ام حبیبه، دختر مأمون به امام رضا (ع) و نامزدی ام الفضل برای امام محمد تقی (ع)، توسط مأمون عباسی.

۱۲. دستور مأمون به مردم مبنی بر کنار گذاشتن بدعت عباسیان در پوشیدن لباس سیاه و تغییر آن به جامه سبز.

را از جانب من صدقه بدهی. اکنون از این جا بیرون برو تا من تو را نبینم و تو نیز مرا نبینی.

مرد خراسانی اشرفی‌ها را گرفت و از امام تشکر کرد و از آن جا بیرون رفت. سپس امام وارد اتاق شد یکی از اصحاب، که ناظر این جریان بود، از امام (ع) پرسید: فدای تو گردم، عطای وافر بخشیدی و بی‌نیازش کرد، اما چرا روی از او پوشاندی؟ امام (ع) فرمود: زیرا نخواستم ذلت سؤال را در چهره او مشاهده کنم. جدم، پیامبر اکرم (ص) فرمود: پنهان کننده نیکی، هر عملش معادل هفتاد حج است.

امام رضاع (ع) با این عمل خویش به شیعیان و مسلمانان آموخت در برابر وضعیت نامطلوب هم‌کیشان و برادران خود احساس مسئولیت کرده و بدون چشم‌داشت یا منتی، نیازهای او را برآورده نمایند و این گونه، صفا و صمیمیت را در جامعه حاکم گردانند.

۲. مأمون عباسی و امام رضا (ع)

مأمون عباسی پس از دعوت امام رضا (ع) به خراسان و تکریم و تعظیم آن حضرت، هرگاه فرصتی به دست می‌آورد از محضر علمی امام (ع) بهره می‌جست. از جمله، روزی به امام رضا (ع) گفت: یا ابالحسن! از جدت، علی بن ابی‌طالب (ع) به من خبر بده که چگونه در روز قیامت قسیم بهشت و جهنم خواهد بود؟

امام رضا (ع) فرمود: آیا نشنیدی از پدرت و او از اجدادت و آنان از عبدالله بن عباس که گفت: شنیدم از پیامبر اکرم (ص) که فرمود: «حُبُّ عَلِيِّ إِيْمَانٍ وَبُغْضُهُ كُفْرٌ» یعنی دوستی علی، ایمان و دشمنی او کفر است.

مأمون گفت: بلی، این حدیث را از اجدادم شنیدم. امام رضا (ع) فرمود: چون دوستی علی، ایمان و دشمنی او کفر است، پس علی (ع) قسیم بهشت و جهنم خواهد بود. مأمون که از پاسخ سودمند امام رضا (ع) خشنود شده بود، گفت: ای ابوالحسن، خدا مرا پس از او باقی نگذارد و من شهادت می‌دهم که تو وارث علم رسول خدا (ص) هستی.

با این که غالب خلفای عباسی با امامان معصوم (ع) عصر خویش ناسازگاری داشته و بسا کینه و دشمنی خویش را آشکار و در آزار آنان هیچ گونه ایایی نداشتند و حتی برخی از آنان مرتکب به شهادت رساندن امام (ع) شدند، اما مأمون (هفتمین خلیفه عباسی) به تشیع گرایش داشته و به دوستی و حبّ اهل بیت (ع) تظاهر می‌کرد و علویان را در جامعه اسلامی گرامی می‌داشت و برای بزرگان آنان احترام ویژه‌ای قائل بود و به همین دلیل، امام رضا (ع) را به ولایت‌عهدی خویش منصوب کرد. گرچه در این راه از سوی سایر عباسیان مورد اعتراض قرار گرفت و حتی متحمل فتنه‌ها و ناملایمات فراوانی شد، ولی در تصمیم خویش ثابت‌قدم بود و این گونه مشکلات، وی را از هدفش باز نمی‌داشت.

اما با این همه، حب جاه و احساس حقارت روحی در برابر امام رضاع (ع) و حسد و کینه به آن حضرت، او را واداشت تا در عین اعتقاد قلبی و عملی به شیعه و امامت امام رضا (ع) مرتکب ننگین‌ترین عمل، یعنی مسموم کردن و به شهادت رساندن آن حضرت گردد و تمام زحمات خویش را با این عمل ننگین بر باد دهد.

کلمات شریفه

۱. قَالَ الرَّضَا (ع): لَا يُجْتَمَعُ أَمْوَالُ إِلَّا بِخِصَالِ خَمْسٍ: بِبُخْلِ شَدِيدٍ، وَأَمَلٍ طَوِيلٍ، وَحِرْصٍ غَالِبٍ، وَقَطِيعَةِ الرَّحِمِ، وَإِيْثَارِ الدُّنْيَا عَلَيَّ الْآخِرَةِ. هیچ ثروتی گرد نمی‌آید مگر با پنج خصلت: بخل شدید، آرزوی دراز، حرص غلبه کننده، گسستن پیوند خویشاوندی، و از دست دادن آخرت در برابر گرفتن دنیا.

۲. قَالَ (ع): لِلْإِمَامِ عَلَامَاتٌ: يَكُونُ أَعْلَمُ النَّاسِ، وَأَحْكَمُ النَّاسِ، وَأَتَقَى النَّاسِ، وَأَحْلَمُ النَّاسِ، وَأَشَجَعُ النَّاسِ، وَأَسْحَى النَّاسِ، وَأَعْبَدُ النَّاسِ. برای امام نشانه‌هایی است: او داناترین، دادگراترین، باتقواترین، بردبارترین، شجاع‌ترین، سخاوتمندترین و عابدترین مردمان است.

۳. قَالَ (ع): صَدِيقُ كُلِّ أَمْرٍ عَقْلُهُ وَعَدُوُّهُ جَهْلُهُ.

دوست هر مردی عقل او است و دشمن او نادانی او است.

۴. قَالَ (ع): مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ رَبِحَ وَمَنْ غَفَلَ عَنْهَا خَسِرَ.

آن کسی که نفسش را محاسبه کند، سود برده است و آن کسی که از محاسبه نفس غافل بماند، زیان دیده است.

۵. قَالَ (ع): لَا يَسْتَكْمِلُ عَبْدٌ حَقِيقَةَ الْإِيْمَانِ حَتَّى تَكُونَ فِيهِ خِصَالٌ ثَلَاثٌ: التَّفَقُّهُ فِي الدِّينِ وَحُسْنُ التَّقْدِيرِ فِي الْمَعِيشَةِ، وَالصَّبْرُ عَلَيَّ الرَّزَايَا.

هیچ بنده‌ای حقیقت ایمانش را کامل نمی‌کند مگر این که در او سه خصلت باشد: دین‌شناسی، تدبیر نیکو در زندگی، و شکیبایی در مصیبت‌ها و بلاها.

شرح خدمات سازمان حج و زیارت و شرکت شمس

برای زائران ایرانی عتبات عالیات عراق (۲)

۷- ارائه خدمات صدور روادید از سفارت عراق برای کلیه زائران
 ۸- هماهنگی به منظور تزریق واکسن های پیشگیری از بیماری های مسری زائران قبل از عزیمت
 ۹- تشکیل دوره های آموزشی در مراکز استان ها برای مدیران کاروان ها ، روحانیون و مداحان اعزامی
 ۱۰- برگزاری کلاس ها و جلسات توجیهی برای کلیه زائران اعزامی در طول سال
 ۱۱- اعزام و استقرار نمایندگان ثابت ، مدیران ثابت هتل ها ، ناظران و بازرسان در مرز های مهران ، شلمچه دفتر نمایندگی در شهر های کربلا ، نجف ، کاظمین و بغداد
 ۱۲- آموزش آشپز های عراقی توسط سر آشپز های با تجربه ایرانی
 ۱۳- ایجاد آشپز خانه های مرکزی در نجف و کربلا به منظور ارتقاء کیفیت پخت غذا و رعایت موازین بهداشتی
 ۱۴- تجهیز مرزها به مواردی چون سایه بان ، نمازخانه ، آب سرد کن ، سرویس های بهداشتی ، تامین صندلی ها
 ۱۵- احداث « استراحتگاه موقت » در شهر مرزی مهران به منظور استراحت و اقامه نماز زائران و... که خدمات آن به طور رایگان ارائه می گردد.
 ۱۶- ایجاد سرویس های بهداشتی بین راهی در مسیر زائرین از مهران به نجف و کربلا و از شلمچه به نجف و کربلا و بالعکس
 ۱۷- برنامه ریزی در امور فرهنگی زائرین و تهیه بروشورها و تراکت های تبلیغاتی به خصوص در ایام مناسب ها.
 ۱۸- تشکیل کمیته مسکن حج و شمس و اعزام به عراق هر دو ماه یکبار جهت درجه بندی کردن هتل ها.

در داخل کشور ایران نیز «سازمان حج و زیارت» هم سو با سیاست کلی دولت محترم مبنی بر کوچک سازی دولت و تقویت بخش خصوصی، با بهره گیری از توان بالقوه دفاتر خدمات مسافرتی و زیارتی دارای مجوز فعالیت (بند پ)، اهتمام نمود و با مشارکت و سرمایه گذاری مستقیم کارگزاران زیارتی ، شرکتی تحت عنوان شرکت مرکزی دفاتر خدمات زیارتی سراسر ایران (شمسا) تاسیس و به ثبت رسید که این شرکت عهده دار اجرای کل امور مربوطه به ثبت نام و اعزام زائران ایرانی به عراق می باشد و سازمان حج و زیارت بر کار این شرکت و شرکت های عراقی طرف قرار داد نظارت عالییه دارد.
 خدماتی که به طور عام در زمینه سفرهای زیارتی به عراق پیش بینی شده و اجرا می شود را می توان به شرح زیر بر شمرد :
 ۱- عقد قرارداد رسمی با مقامات مسئول دولت عراق در زمینه اعزام زائران و خدمات مربوطه
 ۲- مشخص کردن سهمیه روزانه اعزام زائران به تفکیک هر مرز
 ۳- تخصیص و توزیع سهمیه روزانه استان ها بر حسب تعداد اتوبوس با توجه به جمعیت هر استان ، میزان تقاضای سفر و تعداد دفاتر کارگزار زیارتی
 ۴- عقد قرارداد رسمی برای ایجاد پوشش بیمه زائران شامل بیمه عمر ، حوادث ، در مان و بار اعم از داخل ایران و در تمام ایام سفر در عراق
 ۵- عقد قرارداد رسمی برای ایجاد پوشش درمانی، بهداشتی و خدمات پزشکی اعم از بستری یا سرپایی داخل ایران و داخل عراق که کلیه خدمات برای زائران به طور رایگان ارائه می شود.
 ۶- ارائه خدمات اینترنتی به منظور ثبت نام متمرکز و عادلانه از متقاضیان تشریف و رعایت نرخ مصوب

منازل چہارده گانہ مصائب امام حسین (ع)

ناصر صبا

خواننده گرامی از این شماره بخش جدیدی را تحت عنوان حسینیہ تقدیم حضور شما می نماییم. این بخش سعی دارد مخاطبین عزیز را هر چه بیشتر با فضایل شهدا کربلا و اهل بیت عصمت و طهارت آشنا ساخته و سیره این عزیزان را برای شما، همراه همیشگی تبیین نماید. بدیهی است در ادامه راه همچون گذشته به نظرات شما بزرگواران نیاز خواهیم داشت.

منازل چہارده گانہ، محل هایی بود که اولاً امام (ع) در آن جا زندگی می کردند و نیز جاهایی بود که سر مبارکش را در آن جا قرار می دادند و یا سر مبارکش را بر روی درخت و یا سردر منازل آویزان می کردند و آن محل ها عبارت بودند از :

اول: منزل اصلی که مدینه منوره بود و او را مجبور به ترک وطن نمودند که حضرت شکایت به خداوند نمود و عرض کرد: «خدا یا! ما عترت پیغمبر تو هستیم که ما را از وطن بیرون کردند»

دوم: منزلش در مکه معظمه بود که این حرم امن و امان، مقام خوف آن جناب گردید که خواستند او را در آن جا به قتل برسانند، پس از آن جا کوچ کرد که حرم امن پرودگار شکسته نشود.

سوم: ما بین مکه و کوفه که در هر محلی می رسید او را از رفتن به کوفه منع می کردند و از یاری او نیز امتناع می کردند .

چهارم: در کربلا بود که در آن نازل شد به

قصداقامت و فرمود : بارها را فرود آورید که دیگر از این جا کوچ نخواهیم کرد .

پنجم: در مرکز میدان بود که هر وقت از قتل خسته می شد در آن جا می ایستاد و می فرمود :

لا حول و لا قوه الا باللہ

ششم: مکانی بود که در علم الهی و در عالم بالا از برایش اختیار شده، و ظاهر آن باقی ماند تا سه یا چهار روز و بعد در بطن آن زمین قرار گرفت که قبر معظم آن جناب شده است.

هفتم: منزل سر مبارکش بود شب یازدهم محرم در خانه خولی (خولی کسی بود که سر امام حسین علیه السلام را در خانه خود و در تنور نگه داری می کرد و از دشمنان سر سخت امام واز یاران ابن سعد و ابن زیاد لعین بود و در تنور روی خاکستر ، چنان که مشهور است نوری در تنور هویدا شد .

هشتم: منزل آن سر ، در مجلس ابن زیاد در میان طبق پیش روی آن لعین و او اظهار خوشحالی می نمود و تبسم می کرد!؟

نهم: منزل سرآن بزرگوار بود در کوفه بالای درخت

دهم: منزلش مابین کوفه و شام و گاهی بالای نیزه و گاهی در میان صندوق که در هر شهر و دیار و بلد از آن سر منور علامتی بود.

یازدهم: منزلش در دیر راهب و در این منزل بود که او را اکرام نمودند و با مشک و کافور او را مطیب کردند و تحیت و سلام

گفتند و جواب شنیدند.

دوازدهم: منزلش در شام در مجلس یزید پلید در میان طشت طلا که در پیش روی او گذاشته بودند و همه مصیبت ها بر آن جناب در این مجلس جمع بود.

سیزدهم: منزل او که بر در خانه یزید آویزان نمودند و هند زوجه یزید متحمل این اهانت نشد و با سر برهنه بیرون آمد و فریاد کرد: ای یزید این سر پسر فاطمه (س) است که بر در خانه من آویخته ای؟ که یزید برخاست و او را پوشانید و به حرم خود برگردانید .

چهاردهم: منزلش بر دروازه شام که آن را بر آن جا آویخته بودند و این اهانت آن قدر بزرگ بود که حضرت سجاد (ع) متحمل آن نگردید و فریاد زد: ای یزید! حیا نمی کنی که سر فرزند فاطمه را بر بلد تو آویخته اند و حال آن که او ودیعه و فرستاده پیغمبر (ص) است!

برگرفته از کتاب

« حوادث کربلا از دیدگاه چہارده معصوم »

نوشته : حشمت اله رضان پور

- ۱- بحار الانوار جلد ۳۴ ص ۳۸۳
- ۲- بحار الانوار جلد ۴۴ ص ۴۳۴
- ۳ و ۴ و ۵ و ۶- بحار الانوار جلد ۴۵ ص ۱۰۷
- ۷- بحار الانوار جلد ۴۵ ص ۱۲۵
- ۸- بحار الانوار جلد ۴۵ ص ۱۱۶
- ۹ و ۱۰- مناقب جلد ۳ ص ۲۱۸
- ۱۱- بحار الانوار جلد ۴۵ ص ۱۸۶
- ۱۲- بحار الانوار جلد ۴۵ ص ۱۷۶
- ۱۳- بحار الانوار جلد ۴۵ ص ۱۴۲ و ۱۴۳
- ۱۴- بحار الانوار جلد ۴۵ ص ۱۳۶

سخنی پیرامون تربت سیدالشهدا (ع)

پایگاه اطلاع رسانی تبیان

و از خاک قبضه قبضه برداشت و بویید تا بر قبر حسین (ع) رسید، و چون او را می بوسید گریه می کرد و می گفت: پدر و مادرم به فدایت، چه اندازه خوشبویی که قبر و تربت تو چنین خوشبو است، سپس شروع کرد به سرودن:

خواهند نهنان سازند قبرش ز حبیبش خوشبویی خاک قبر گردیده دلیلش آری خاک مزار حسین (ع) سرمه چشم عاشقان و شیفتگانش بوده و ایشان را مجنون وار به سوی خود می کشاند و اما آثار و برکاتی که می توان برای تربت پاک حسینی (ع) برشمرد عبارتند از:

۱- تأثیر تماس اعضای بدن با تربت یکی از آثار و برکات تربت سیدالشهدا (ع) این است که متبرک نمودن بدن و صورت با آن تربت شریف تأثیر معنوی زیادی بر انسان خواهد گذاشت، از این رو از بعضی بزرگان دین و امامان معصوم نقل شده که بعد از نماز، بدن و صورت خویش را با مهر کربلا متبرک می کنند. و نیز دستور داده اند که قبل از خوردن تربت جهت شفا گرفتن، آن را بوسیده و با اعضای بدن تماس داده شود.

امام صادق (ع) فرمود: «خداوند متعال تربت جدم حسین (ع) را شفای هر درد، و ایمنی از هر خوفی قرار داده است؛ پس هرگاه یکی از شما خواست از آن خاک تناول کند، ببوسد و آن را به چشم گذارد و بر سایر اعضای بدنش تماس دهد...» (۱)

خاک کربلا بنا بر روایاتی، هم شرافت ذاتی و خدا دادی، و هم امر عظیم و واقعه‌ای مهم در آن جا واقع گردیده که آن شهادت حسین بن علی (ع) و یاران وفادارش می باشد، لذا دارای فضیلت و آثاری خاص است

سجده بر خاک تو شایسته بود وقت نماز ای که از خون جبینت به جبین آب وضوست فضیلت و آثار و برکاتی که برای تربت حسینی است، برای هیچ تربتی و قطعه ای از قطعات زمین نیست. خاک کربلا قطعه ای از بهشت است که خداوند قادر متعال به واسطه قدردانی از یک فداکار در راه دین که تمام هستی خود را فدا کرده، در آن خاک، برکت و فضیلت و شفا قرار داده است.

کربلایش قطعه ای از جنت است

اب نور و باب لطف و رحمت است

اما در این که چرا تنها این خاک دارای چنین ویژگی ها و آثار و برکات است؟ باید گفت: هر چیزی که در این عالم، شرافت ظاهری و یا معنوی پیدا می کند، یا به خاطر انتساب آن به خداوند سبحان و شرافت ذاتی است، و یا به خاطر وقوع امر خارق العاده و مهمی است که به آن شرافت و برکت داده است.

در تربت کربلای سیدالشهدا (ع) هر دو امر محقق شده است، زیرا خاک کربلا بنا بر روایاتی، هم شرافت ذاتی و خدا دادی، و هم امر عظیم و واقعه ای مهم در آن جا واقع گردیده که آن شهادت حسین بن علی (ع) و یاران وفادارش می باشد، لذا دارای فضیلت و آثاری خاص است.

آمده است که چون بر قبر امام حسین (ع) آب بستند، پس از چهل روز آب فرو نشست و اثر قبر محو گردید، یکی از اعراب بنی اسد آمد

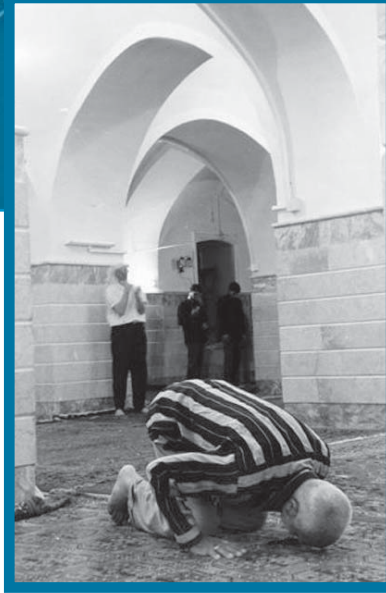

۲- سجده بر تربت

یکی دیگر از برکات و آثار خاک مزار امام حسین(ع) این است که سجده بر آن تربت پاک حجاب های ظلمانی را کنار زده و در توجه حق تعالی به نمازگزار مؤثر است. امام صادق(ع) در این باره می فرماید: «همانا سجود بر تربت حسین(ع) حجاب های هفتگانه را پاره می کند»(۲)

لازم به ذکر است که مراد از «حجاب» در کتاب و سنت، همان حجاب هایی است که بین بنده و خالق حایل شده و او را از شهود خداوند محجوب می سازد که در مرحله اول، حجاب های ظلمانی و در مرحله دوم، حجاب های نورانی بر طرف می شود اما مراد از حجاب های هفتگانه، ظاهراً حجاب های ظلمانی است. سجده بر تربت حضرت سیدالشهدا(ع) این خاصیت را دارد که در صورت معرفت به حق حضرت و ولایت او، حجاب ها را دریده و راهگشای وصول به کمالات انسانی باشد.

سجده بر خاک سرکوی تو آرنده خلاق جان فدای تو که هم قبله و هم قبله نمایی و اما در خصوص این که در میان شیعه معمول است از خاک مقدس کربلا یعنی تربت کنار قبر سیدالشهدا(ع) خاک برداشته و با آن مهر درست کرده و غالباً در نماز، به آن سجده می کنند بدین خاطر است که از خاک زمین بوده و به تمامی خاک ها می توان سجده کرد، و از طرفی خاک کربلا به لحاظ شهادت امام حسین(ع) و یاران باوفایش شرافت پیدا کرده است، به طوری که اهل بیت (ع) نیز به ما فرموده اند در هر نمازی که سجده بر تربت کربلا باشد خداوند آن نماز را به خاطر

سجده بر آن تربت پاک حجاب های ظلمانی را کنار زده و در توجه حق تعالی به نمازگزار مؤثر است

آن حضرت قبول می کند. چنان که حضرت صادق(ع) از خاک کربلا درون کیسه ای ریخته و در سجاده همراه داشت، در هنگام نماز آن کیسه را باز می کرد و بر آن سجده می نمود.

۳- شفا یافتن

از جمله آثار و برکات قطعی تربت پاک سیدالشهدا(ع) شفا بودن آن برای دردها و آلام انسان است. روایاتی که دلالت بر این امر دارند به سه دسته تقسیم می شوند: دسته اول: روایاتی است که شفا بودن را برای تربتی که از قبر شریف برداشته شود مخصوص کرده است، چنان که امام صادق(ع) فرمود: «به درستی که نزد سر حسین(ع) تربت سرخی است که شفای هر دردی غیر از مرگ می باشد»(۳)

دسته دوم: روایاتی است که با تعبیرات مختلف توسعه ای از بیست ذراع تا پنج فرسخ و یا ده میل را برای آن قائل است. چنان که

امام صادق(ع) فرمود: «حریم مزار حسین(ع) پنج فرسخ از چهار جانب قبر است»(۴) دسته سوم: روایاتی است که به طور مطلق جنبه شفا بودن تربت را مطرح نموده اند. چنان که امام صادق(ع) فرمود: «خاک مزار امام حسین(ع) برای هر دردی شفاست»(۵) تا شفا بخشد روان و جسم هر بیمار را در حریم وصل خود خاک شفا دارد حسین و نیز امام رضا(ع) فرمود: «خوردن گل، مانند خوردن مردار و خون و گوشت خوک، حرام است مگر گل مزار حسین(ع)، به درستی که در آن شفای هر درد و امنیت از هر ترسی است»(۶)

حکایت: عالم زاهد پرهیزگار حجت الاسلام والمسلمین مرحوم آقای حاج شیخ محمد حسن عالم نجف آبادی(قدس سره) نقل فرمودند: «من در زمان مرجعیت مرحوم آیت الله آخوند خراسانی(ره) که در نجف اشرف مشغول تحصیل بودم مریض شدم و این بیماری مدتی طول کشید و پرستاری مرا بعضی از طلاب در همان حجره مدرسه بر عهده داشتند. پس از چندی بیماری من به قدری شدید شد که اطبا از شفا یافتنم مأیوس شدند و دیگر برای معالجه ام نیامدند، و من در حال تب شدید گاهی بی هوش می شدم و گاهی به هوش می آمدم.

یکی از رفقا که مرا پرستاری می کرد شنیده بود که عالم زاهد مرحوم آیت الله آقای حاج علی محمد نجف آبادی قدس سره مقداری از تربت اصلی حضرت سیدالشهدا(ع) را دارد. او به منزل معظم له رفته و از وی خواسته بود که قدری از آن تربت را بدهد که به من بخوراند

تا شفا یابم. ایشان فرموده بود: من به قدر یک عدس تربت دارم و آن را گذاشته ام که بعد از مرگم در کفنم بگذارند. آن آقا ناراحت شده و گفته بود: حالا که ما از همه جا مأیوس شده و به شما پناه آورده ایم شما هم از دادن تربت خودداری می کنید؟ این بیمار در حال احتضار است و می میرد.

مرحوم آیت الله آقای حاج علی محمد، دلش به حال بیمار سوخته و قدری از آن تربت که از جان خودش عزیزترش می داشت به آن شخص داده بود. تربت را با آب مخصوصی که وارد شده در آب حل کرده و به حلق من ریخته بودند. من که در حال بی هوشی به سر می بردم، ناگهان چشمان خود را باز کرده و دیدم رفقا اطراف بستر من نشسته اند، خوب دقیق شدم و آنان را شناختم و قصه تربت را که به حلقم ریخته بودند برایشان شرح دادند.

کم کم در خود احساس نیرو و نشاط کردم و حرکتی به خود داده نشستم، دیدم نشاط بیشتری دارم برخاستم و ایستادم، و چون یقین کردم که به برکت تربت مقدس امام حسین (ع) شفا یافته ام حال خوشی پیدا کردم و به رفقا گفتم: از شما خواهش می کنم که از حجره بیرون بروید، چون می خواهم زیارت عاشورا را بخوانم رفقا از حجره بیرون رفتند و من درب حجره را بستم و بدون احساس ضعف با آن حال خوشی که قابل و صف کردن نیست مشغول خواندن زیارت حضرت سیدالشهدا (ع) شدم» (۷)

آری، شفای بیماران به وسیله تربت آن حضرت یکی از برکاتی است که خداوند متعال در عوض شهادت امام حسین (ع) به وی عطا

فرموده است.

تربت راز شفای همه درد است حسین تن و جان را نبود مثل تو آگاه طبیب
۴- تأثیر کام برداشتن اطفال با تربت کام برداشتن اطفال با تربت امام حسین (ع) موجب ایمنی کودک می شود چنان که امام صادق (ع) فرمود:

«کام فرزندان تان را با تربت حسین (ع) باز کنید که آن امان است» (۸)

۵- تأثیر تربت حسین، همراه جنازه صاحب کتاب «مدارک الاحکام» می نویسد: در زمان حضرت صادق (ع) زن زانیه ای بود، بچه هایی که از زنا به دنیا می آورد در تنور می انداخت و می سوزانید. وقتی که مرد، پس از غسل و کفن او را به خاک سپردند اما زمین جنازه اش را بیرون انداخت. جای دیگر او را دفن کردند باز زمین او را نپذیرفت تا سه مرتبه، آن گاه مادرش به امام صادق (ع) متمسک شد: ای پسر پیغمبر به فریادم برس. فرمود: کارش چه بود؟ عرض کردند زنا و سوزاندن بچه های حرامزاده. فرمود: هیچ مخلوقی حق ندارد مخلوقی را بسوزاند، سوزاندن

امام صادق (ع) فرمود:

«خداوند متعال تربت جدم

حسین (ع) را شفای هر درد،

و ایمنی از هر خوفی قرار

داده است؛ پس هرگاه یکی

از شما خواست از آن خاک

تناول کند، ببوسد و آن را

به چشم گذارد و بر سایر

اعضای بدنش تماس دهد...»

به آتش مخصوص خالق است عرض کرد حالا چه کنم؟ فرمود: مقداری از تربت حسین (ع) با او در قبر بگذارید. تربت حسین (ع) امان است. همراهش گذاشتند زمین او را پذیرفت.

در توفیق مبارک حضرت حجت ابن الحسن (عج) نیز اذن داده شده است. یکی از شیعیان به حضرت (در زمان غیبت صغری توسط نایب خاص حضرت) می نویسد: آیا جایز است ما تربت حسین (ع) را با میت در قبر بگذاریم، یا با تربت حسین روی کفن بنویسیم؟

حضرت در پاسخ مرقوم می فرمایند: هر دو کار پسندیده است. البته باید رعایت احترام تربت بشود. مهر یا تربت، مقابل یا زیر صورت میت باشد، بلکه به برکت خاک قبر حسین (ع) قبر میت محل امنی از هر بلا و آفت و عذابی گردد. (۹)

۶- تسبیح تربت

از حضرت صاحب الزمان (عج) روایت شده که فرمود: «هر کس تسبیح تربت امام حسین (ع) را در دست گیرد و ذکر را فراموش کند، ثواب ذکر برای او نوشته می شود». (۱۰) و امام صادق فرمود: «یک ذکر یا استغفار که با تسبیح تربت حسین (ع) گفته شود برابر است با هفتاد ذکر که با چیز دیگر گفته شود» (۱۱)

- ۱- وسائل الشیعه، شیخ حر عاملی، ج ۴ ص ۱۰۳۳
- ۲- کافی، مرحوم کلینی، ج ۴ ص ۵۸۸
- ۳- کامل الزیارات، ابن قولویه، ص ۲۷۲
- ۴- مکارم الاخلاق، طبرسی، ج ۱ ص ۳۶۰
- ۵- کافی، مرحوم کلینی، ج ۱ ص ۳۶۰
- ۶- تهذیب الاحکام، شیخ طوسی، ج ۶ ص ۷۴
- ۷- نقل از کتاب سید الشهداء آیت الله شهید دستغیب، ص ۱۶۶
- ۸- وسائل الشیعه، شیخ حر عاملی، ج ۴ ص ۱۰۳۳
- ۹- وسائل الشیعه، شیخ حر عاملی، ج ۴ ص ۱۰۳۳
- ۱۰- بحار الانوار، علامه مجلسی، ج ۴۴ ص ۲۸۰
- ۱۱- نقل از کتاب درسی که حسین (ع) به ما آموخت شهید هاشمی نژاد، ص ۴۵۱

یکی از محورهای قابل توجه در موضوع عاشورا که تاکنون نیز کمتر به آن پرداخته شده، بررسی تأثیر و نقشی است که این حرکت بزرگ در فقه سیاسی ما داشته است که این مقاله جهت تبیین آن سامان یافته است.

آن چه در این مقاله مورد نظر است، نه احکام فقهی مربوط به عاشورا و نه تحلیل فقهی انگیزه و ماهیت عاشورا بلکه بررسی و ارزیابی این موضوع است که فقهای ما از چه منظری به عاشورا نگریسته اند و حرکت امام به عنوان سیره عملی معصوم چه نقشی در فقه سیاسی آنان داشته است.

نویسنده پس از یک مقدمه در باب علت طرح این موضوع در فقه سیاسی و محدوده آن، به تبیین انعکاس حرکت امام حسین(ع) در فقه سیاسی و بازگویی نوع استناد به آن، نقش آفرینی در دیدگاه فقهای شیعه تحت عناوین: گمان به زنده ماندن، شهادت و قتل

شرافتمندانه، شوق به شهادت، دفاع از اصل دین و حفظ مذهب، راز نهفته و مسئولیت ویژه و قیام برای تشکیل حکومت اسلامی، پرداخته و ضمن مستند سازی دیدگاه های یاد شده، آن ها را مورد ارزیابی و نقادی علمی قرار داده است.

دیدگاه های یاد شده مربوط به فقهای بزرگوار شیعه، سید مرتضی، امین الاسلام طبرسی، علامه حلی، شهید ثانی، محقق ثانی، صاحب ریاض، صاحب جواهر و حضرت امام خمینی «قدس سرهم الشریف» می باشد.

حرکت امام حسین(ع) از موضع گیری در مواجهه با دعوت به بیعت با یزید توسط حاکم مدینه، تا سرانجام شهادت، چند ماه بیشتر به درازا نکشید اما جان مایه حرکت که بسان روح کلی قیام در همه اجزای آن جاری و ساری است از یک سو و حجم حوادث و قضایایی که در آن فاصله زمانی محدود با

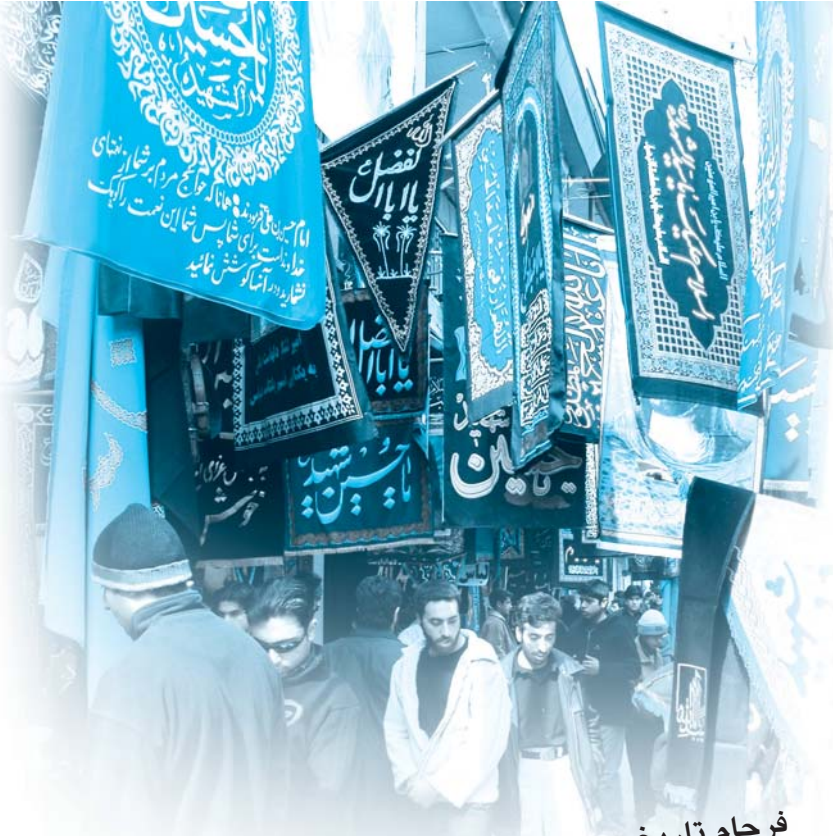
محوریت امام(ع) از مدینه تا مکه و از مکه تا کوفه و کربلا و دنباله آن تا شام و سپس مدینه اتفاق افتاد از سوی دیگر، آن قدر بزرگ و در جهات مختلف قابل توجه و اهتمام هست که هنوز پس از قرن ها و پس از آن همه نگارش و تحقیق و آن همه روشنگری که توسط صاحب نظران و پژوهشگران بر اساس منابع تاریخی و موازین تحقیق و تحلیل در قضایای از این دست، صورت گرفته، و علاوه، به خاطر تأثیری که بازگویی و تبیین علمی عاشورا در سلوک اجتماعی و سیاسی و رفتار دینی جامعه اسلامی دارد، هم چنان بلکه همواره می تواند و باید به عنوان یک موضوع زنده و حیاتی محل توجه پژوهشگران در حوزه های مختلف تاریخی، اجتماعی، کلامی و فقهی می باشد. به ویژه که فرجام عاشورا، شکل گرفتن فرهنگی نوین با ویژگی های خاص خود در میان جامعه گسترده ای بود که هویت اسلامی به ویژه شیعی اش، آن را از دیگر تمدن ها و فرهنگ ها متمایز می ساخت. فرجام تاریخی و دستاوردهای ماندنی عاشورا، در طول دهه ها و سده های پس از خود، به جریانی هویت بخشید که امروز می توانیم و باید از آن به عنوان «فرهنگ عاشورا» نام ببریم. نگاهی گذرا به حجم گزارش ها، تحلیل ها و آثاری که در طی قرون گذشته و زمان معاصر

بازتاب عاشورا در فقه سیاسی شیعه (۱)

سیدضیاء مرتضوی

فرجام تاریخی و دستاوردهای ماندنی عاشورا، در طول دهه ها و سده های پس از خود، به جریانی هویت بخشید که امروز می توانیم و باید از آن به عنوان «فرهنگ عاشورا» نام ببریم.

ارائه می‌دهیم، بسیار تفاوت است که به عنوان مثال، کشته شدن حضرت(ع) را یک امر ناخواسته و بدون پیش بینی قبلی بشماریم و یا آن را طراحی شده از پیش و به عنوان هدف نهایی بدانیم، و یا یک هدف میانی و در جهت شکل گیری حاکمیت سیاسی حق و تشکیل حکومت اسلامی، و یا اساساً امری کاملاً شخصی و دور از دسترس فهم ما که طبعاً باید در چارچوب موازین موجود ارزیابی و داوری کند. و یا در نگاه دیگر، آن را قابل فهم، ولی گزینش آن را تنها به خواست امام(ع) و روحیه شهادت طلبی ایشان ارجاع دهیم. یعنی انتخاب راهی که می توانست غیر از این باشد و اگر رفتاری چون برادرش امام حسن(ع) نیز پیشه خود می ساخت معذور بود و مصیب و ماثب. و این‌ها همه، نگاه‌های فرضی و خود ساخته نیست، بلکه اشاره ای است به آن چه در نگاه صاحب نظران به‌ویژه فقهای ارجمند آمده است و شرح آن خواهد آمد.

دیگر، نگاه های متفاوتی است که تحلیل گران و پژوهش گران در نگاه به این واقعه داشته اند، و هر یک از منظری خاص و دیدی مخصوص به آن چه نگریسته‌اند. این که منشأ اختلاف نگاه ها در این باره چیست، پرسشی است که در جای دیگر باید به آن پرداخت، اما مروری اجمالی بر آن چه درباره حرکت امام(ع) نگاشته شده یا در اذهان موجود است، به خوبی نشان می دهد که در ابعاد مختلف کلامی، تاریخی، و فقهی حرکت، تفسیرها و دیدگاه‌های متفاوتی وجود دارد که بخشی از آن در تعارض با یکدیگر و البته بخشی نیز قابل جمع است. این تفاوت دیدگاه را می توان در فقه سیاسی و نحوه تحلیل حرکت امام(ع) نیز مشاهده کرد.

طبیعی است این اختلاف‌ها به‌ویژه اگر به سطح تعارض و تنافی برسد، در اصل الگوسازی و چگونگی آن نقش دارد. چرا که در نقش آفرینی عاشورا و الگویی که از آن

بازگوکننده زوایای مختلف این فرهنگ است گویای عظمت، جامعیت، عمق و اصالتی است که عاشورا توانسته است به این فرهنگ بدهد. بسیاری از مقوله های اجتماعی و انسانی، و حجم وسیعی از ریزترین مسایل «زندگی بر میزان اسلامی» را می توان در این فرهنگ شاهد بود و از آن برای چگونگی سلوک و تعامل اجتماعی و سیاسی و حتی اخلاقی خود آموخت.

تلاش پیشوایان معصوم(ع) در احیای عاشورا و گسترش و آموزش منطق حسینی و نصب‌العین سازی آن در سراسر زندگی، از هنگام زاده شدن که کام نوزاد با طعم خاک کربلا آشنا می‌شود تا آخرین لحظات «جدایی» از میان جمع مردمان که در قبر خویش با خاک کربلا «همراه» می‌گردد، همه و همه در جهت الگوسازی «فرهنگ عاشورا» و تقویت و گسترش نقش آفرینی آن در حیات دین و دینداران بوده است.

اجتهاد در ماهیت و الگوسازی عاشورا

تحلیل و ارزیابی حرکتی نظیر سیدالشهدا(ع) که از همان آغاز، نگاه‌های متفاوتی را متوجه خود ساخت و در اوان شکل گیری خود از سوی دوستان و دشمنان با برخوردها و تفسیرها و ارزیابی‌های چندی مواجه شد تا اینک که پس از قرن‌ها، هزاران کتاب و رساله و مقاله را به خود اختصاص داده، طبعاً یک نگاه و دریکی جهت نیست. خوشبختانه تاریخ نگاری و وقایع نویسی حرکت امام(ع) در مقایسه با بسیاری حرکت‌های سیاسی و اجتماعی دیگر و علی‌رغم انگیزه‌ای که قدرت‌های وقت در سرپوش گذاشتن بر آن و تحریف آن داشته اند و این امر طبعاً در تاریخ نگاری عاشورا تأثیر می گذاشته، از حجم قابل توجه و راه گشایی برخوردار است ولی با این همه یک منشأ برای تحلیل ها و دیدگاه‌های مختلف در تفسیر و ارزیابی این حرکت، فقر نسبی منابع و مستندات تاریخی آن است. عامل عمده

اخبار شمسا

پیام آیت الله محمد محمدی ری شهری، نماینده محترم ولی فقیه در امور حج و زیارت

به زائران بیت الله الحرام در عمره مفرده

سلام و درود خدا بر شما دلدادگان معبود و زائران حضرت دوست که توفیق یافته‌اید در سرزمین وحی حضور یابید. شما که لباس

سفید احرام را که نشانی از طهارت است پوشیده‌اید تا نمادی باشد از پاکی جان و روشنایی دل.

به یاد داشته باشید که هر یک از شما نماینده ملت بزرگ ایران اسلامی هستید، کشوری که علاوه بر غنای فرهنگی و تمدنی دیرین، ام القرای عالم تشیع در جهان به شمار می‌رود و عدالت خواهان و آزادی خواهان به آن چشم دوخته‌اند حال در آستانه این سفر الهی و معنوی نکاتی را به عموم زائران متذکر می‌شوم:

(۱) حضور در حرمین شریفین، فرصت مغتنمی برای انس بیشتر با قرآن کریم است، تلاش کنید در مدینه و مکه بیش از گذشته با قرآن مأنوس بوده و با قرائت و تدبّر در این کتاب آسمانی، از برکات آن بهره‌مند شوید.

(۲) حج و کعبه، نماد وحدت امت اسلامی‌اند، مسلمانان در هر شبانه روز چند نوبت، به سوی کعبه نماز می‌گزارند، از این رو لازم است از هر عملی که وحدت مسلمانان را خدشه دار می‌سازد پرهیز نموده، در راه گسترش و توسعه وحدت امت اسلامی تلاش کنید و با حضور گسترده در نمازهای جماعت، شکوه و عظمت اجتماعات اسلامی را به نمایش گذارند.

(۳) مسئولان فرهنگی و اجرایی حج در طول سال برای هر چه بهتر و با شکوه‌تر برگزار شدن این مراسم معنوی و الهی تلاش فراوانی داشته و دارند تا زائران عزیز بدون دغدغه خاطر بتوانند از فرصت حج، بهره‌مند و به منافع فراوان آن دست یابند. طبیعی است کاری در این سطح، با برخی کاستی‌ها نیز روبرو گردد، از این رو تلاش کنید با همکاری و همراهی با مسئولان اجرایی و فرهنگی کاروان‌ها، این سفر را به زیباترین و ماندگارترین خاطره شیرین زندگی خود تبدیل کنید.

(۴) حج به فرموده امام راحل (ره) و احیاگر حج ابراهیمی در عصر حاضر، مناسک زندگی است و حاجیان باید راه و رسم زندگی توحیدی و اسلامی را از مکتب ابراهیم خلیل (علیه‌السلام) بیاموزند.

باید یکی از دغدغه‌های اساسی ما در این سفر روحانی، عبور کردن از ظواهر اعمال و مناسک و یافتن باطن و رمز و راز این آموزشگاه بزرگ الهی باشد. (۵) دعا و نیایش و ارتباط روحی با صاحب این خانه، زمینه ساز دستیابی به منافع عظیم این سفر نورانی است، با دعا و نیایش روح خود را پالایش داده، و برای تعجیل در ظهور حضرت بقیةالله الاعظم (ارواحنا لتراب مقدمه الفداء) دعا کنید.

از خداوند متعال عاجزانه می‌خواهیم تا توفیق بهره‌مندی هرچه بیش‌تر از این سفر معنوی را به تمام شما عزیزان عنایت فرموده و همگان را سالم و موفق با دعا‌های مستجاب شده به شهر و دیار خویش باز گرداند.

محمد محمدی ری شهری

نماینده ولی فقیه و سرپرست حجاج ایرانی

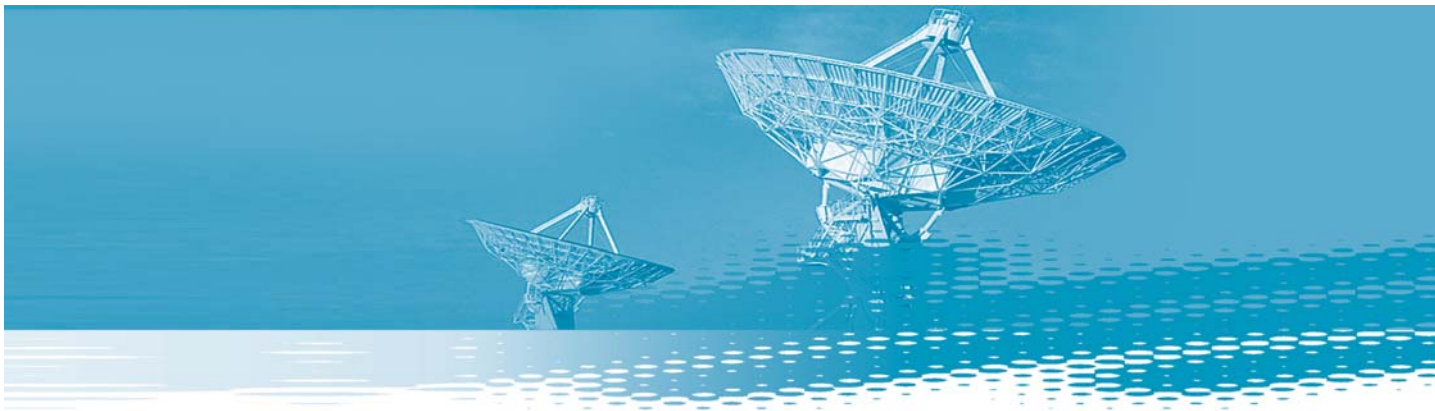
پیام رییس سازمان حج و زیارت به زائران عمره مفرده

برادر و خواهر ارجمند

زائران بیت الله الحرام سلام و درود خادمان خود در سازمان حج و زیارت را پذیرا باشید.

سپاس بیکران خدای متعال را که صفحه دیگری از خدمتگزاری به زائران خانه خویش و مزار شریف حضرت رسول (صلی الله علیه وآله) و فرزندان مطهرش در بقیع را بر روی ما گشود.

از عمره گذشته، حجی که سپری شد و از هنگامه پس از حج تاکنون همه آن‌ها که توفیق ارائه خدمت در سفر زیارتی عمره را دارند نهایت

تلاش خویش را به کار بسته اند، تا بتوانند بستر مناسبی را فراهم کنند تا شما بتوانید از فرصت حضور، بهره کافی را برده و موفق به انجام مناسک عمره مفرده بشوید و با ره‌توشه‌ای سنگین از معنویت به میهن اسلامی بازگردید. خوشبختانه امکانات مورد نیاز شما در طول سفر اعم از محل اقامت، تدارکات و تغذیه و سرویس‌های درون شهری و برون شهری فراهم شده و پیش‌بینی می‌شود که ان‌شاء الله مشکل قابل‌ذکری به میان نیاید، لیکن برگزاری یک اردوی (حدوداً) ۸۰۰ هزار نفره در مدت ۲۰۰ روز و در کشوری دیگر، بدون تردید نارسایی‌ها را بر همه ما تحمیل می‌کند.

در این شرایط انتظار ما از شما پیش‌گرفتن سعه صدر و بردباری و یاری رساندن به دست‌اندرکاران است تا آنان بتوانند بر ناملايمات احتمالی فایق آیند.

عمره یک سفر دسته‌جمعی است و طبیعی است که در یک تعامل جمعی، بسیاری از امور باید به خاطر حفظ حقوق دیگران رعایت شود. انتظار دیگر این است که خود را با برنامه‌های کاروان هماهنگ نموده و با جمع حضور داشته باشید تا بتوانید از همه فرصت‌های سفر بهره کامل ببرید. چنانچه در روزهای اقامت در مکه و مدینه دچار مشکل ناخواسته‌ای شدید با هماهنگی مدیر کاروان، بازرسان، عوامل سازمان حج و ستادهای عمره را در جریان بگذارید.

سازمان حج و زیارت افتخار دارد اعلام نماید که در بهینه‌سازی امور، همواره از دیدگاه‌های زائران که بهترین

داوران در صحنه هستند بهره برده است. لذا انتظار نهایی این است که پس از سفر، ارزیابی شما و نیز بیان نقاط قوت و ضعف و پیشنهادهایتان را داشته باشد تا بتواند روند «به‌سازی» را که در پیش گرفته است ادامه دهد. سفری خوش، فرجامی نیکو و زیارتی قبول را برایتان آرزو می‌کنیم.

مصطفی خاکسار قهرودی

معاون وزیر و رییس سازمان حج و زیارت

هماهنگی به منظور اجرای بهینه مصوبه شورا برگزار نمایند. (۱) کلیه فراگیران محترم، در آزمون سطح سنجی ۱ و ۲ (روخوانی و روان‌خوانی قرآن کریم) که به وسیله ممتحنین مجاز سازمان دارالقرآن‌الکریم برگزار خواهد شد، مورد ارزیابی قرار گرفته و قبول شدگان هر سطح گواهینامه مربوط را از دارالقرآن‌الکریم تبلیغات اسلامی استان دریافت خواهند نمود.

یادآوری: دارندگان گواهینامه معتبر از سازمان دارالقرآن‌الکریم در سطوح مورد نظر، معاف از ارزیابی هستند

(۲) افرادی که در ارزیابی سطح ۱ و ۲ موفق به دریافت امتیاز توانایی لازم نگردند، موظف به مطالعه و فراگیری مهارت‌های فوق در قرائت قرآن کریم به صورت غیرحضور یا حسب نیاز به صورت حضور خواهند بود. بدین منظور کتاب روخوانی و روان‌خوانی نور از انتشارات تلاوت، تألیف آقایان محمد خواجوی و احمد حاجی شریف توسط

دستورالعمل ویژه کارگزاران در رابطه با فراگیری قرآن

قابل توجه مدیران و رؤسای محترم دفاتر و ادارات حج و زیارت استان‌ها و شهرستان‌ها

با احترام نظر به مصوبه شورای آموزش کارگزاران مبنی بر لزوم تسلط کلیه عوامل و کارگزاران فعال در امور حج و زیارت (به استثنای آسپزهایی که فاقد مدرک تحصیلی دیپلم هستند)، نسبت به روخوانی و روان‌خوانی قرآن کریم در مرحله اول، این مهم طی توافق، به عهده سازمان دارالقرآن‌الکریم و دارالقرآن‌الکریم ادارات کل تبلیغات اسلامی استان‌ها قرار داده شده است. بنابراین در راستای تحقق مصوبه فوق و اجرای مطلوب آن، مراتب طی مذاکره با مسئولین محترم سازمان دارالقرآن‌الکریم مطرح و ضمن اتخاذ تصمیماتی به شرح زیر، مقرر گردید که مسئولین محترم واحدهای آموزش استان‌ها با مسئولین ذیربط سازمان دارالقرآن‌الکریم ادارات کل تبلیغات اسلامی مراکز استان‌ها جلسات

نحوه بهبود کیفیت سفر به عتبات عالیات عراق بررسی شد

روز یکشنبه ۱۳/۱۱/۸۷، با حضور رییس و معاونان سازمان حج و زیارت به منظور بررسی نحوه بهبود کیفیت سفر به عتبات عالیات عراق، جلسه ای در دفتر رییس سازمان برگزار شد.

در این جلسه که برخی از کارشناسان سفرهای زیارتی عتبات عالیات حضور داشتند، پس از گزارش حسین اکبری، معاون عتبات سازمان درباره وضعیت ثبت نام، حمل و نقل و مشکلات زائران در مرزها، رییس سازمان حج و زیارت بر آسیب شناسی دقیق این سفر تأکید کرد. خاکسار قهرودی خاطرنشان کرد که عشق زائران ایرانی به اعتبار مقدسه عراق می طلبد که برنامه ریزی های اجرایی این سفرها دقیق تر باشد، تا بتوانند بهره برداری بیشتری داشته باشند.

وی با توجه به نارسایی های این سفر، تأکید کرد که حوزه معاونت عتبات، با دعوت از کارشناسان امر، به صورت مرتب مشکلات سفر به عراق را بررسی کند و گزارش آن را به جلسات هفتگی که از این پس در حضور مسئولان سازمان برگزار می شود، ارائه نماید. قهرودی از کلیه مدیران راهنمای عتبات و صاحب نظران خواست تا نقطه نظرات و پیشنهادهای خود را برای بهتر شدن این سفر معنوی، به سازمان حج و زیارت ارسال کنند.

رایزنی با کارشناسان علوم قرآنی به منظور غنی سازی برنامه های آموزشی قرآن برای کارگزاران حج و زیارت

به منظور تحقق منویات مقام معظم رهبری در خصوص اهمیت قائل شدن برای کارهای قرآنی با دعوت از صاحب نظران علوم قرآنی، کارگروه ویژه ای در این رابطه تشکیل گردید. از دستاوردهای این جمع، می توان برگزاری دوره های آموزشی آشنایی با قرآن را برای کارگزاران حج و زیارت نام برد. همچنین بسته های قرآنی برای تلاوت یک ختم

سازمان دارالقرآن الکریم توصیه و تأکید شده است. ۳) افراد مشمول بند «۲» حداکثر یک ماه بعد از ارزیابی اولیه می توانند با کسب آمادگی لازم، در آزمون ارزیابی توانایی مجدد شرکت کنند و در صورت کسب امتیاز لازم، گواهینامه مربوط را دریافت دارند.

۴) افرادی که به هر دلیل در ارزیابی مجدد نیز موفق به کسب امتیاز لازم نشوند و علاقه مند به ادامه فعالیت در امر حج و زیارت باشند، باید در کلاس های حضوری که بدین منظور و بر اساس هماهنگی واحد آموزش استان با دارالقرآن الکریم ادارات کل تبلیغات اسلامی استان ها تشکیل خواهد شد، شرکت نمایند و در صورت کسب توانایی لازم و دریافت گواهینامه مربوط، به فعالیت خود در امور حج و زیارت ادامه دهند.

۵) صدور هر گونه گواهینامه موفقیت در دوره های آموزشی کارگزاران از تاریخ ۱۳۸۸/۲/۱ منوط به ارائه گواهینامه سطوح ۱ و ۲ سازمان دارالقرآن الکریم ادارات کل تبلیغات اسلامی استان ها خواهد بود.

۶) برای تحقق اهداف مهم فراگیری و انس با قرآن کریم، سطوح متنوعی پیش بینی شده است که پس از ارتقای مهارت های عمومی و نیازسنجی از مخاطبین، برحسب اولویت ها به آن خواهیم پرداخت.

۷) هزینه های مترتب به این موضوع، براساس دستورالعمل سازمان حج و زیارت و سازمان دارالقرآن الکریم محاسبه و از فراگیران دریافت خواهد شد.

۸) با توجه به آمار فراگیران استانی، باید برنامه ریزی و هماهنگی لازم برای آن دسته از فراگیران که در مراحل بعدی اعزام حج، عمره و اعتبار مقدسه قرار دارند، صورت پذیرد و به تدریج، مخاطبان مورد ارزیابی قرار گیرند.

۹) مسئولین محترم آموزش استان با همکاری کارشناسان دارالقرآن الکریم استان ها، تدبیری اتخاذ نمایند که از فراگیران دوره های سطوح بالاتر همانند دوره های ترجمه، آشنایی با مفاهیم قرآن کریم و ... نظرسنجی و نیازسنجی به عمل آید تا ان شاءالله پس از پایان این مرحله (دوره عمومی)، امکان برداشتن گام های بعدی با شناخت بیشتر فراهم گردد. خاطرنشان می سازد که کلیه توافقات صورت گرفته، با بخشنامه ای از طرف سازمان دارالقرآن الکریم به کلیه ادارات کل تبلیغات اسلامی استان ها ابلاغ خواهد شد.

علیرضا نادری خورشیدی
مدیرکل دفتر طرح و برنامه

اقدام تروریستی در شهر کربلا به شهادت ۶ تن و زخمی شدن ده ها تن دیگر انجامید

در این اقدام تروریستی که از نوع کمر بند انفجاری بود، روز پنجشنبه ۱/اسفندماه در خیابان مقابل حرم امام حسین علیه السلام رخ داد. زائران و شاهدان عینی تعداد شهدای این واقعه تروریستی را ۱۶ تن اعلام کردند.

کشته شدن ۳۰ زائر در انفجار جنوب بغداد

در حمله انفجاری ۲۵ بهمن ماه در جنوب بغداد، ۳۰ تن کشته و ۲۵ تن زخمی شدند پلیس عراق اعلام کرد، در حمله انفجاری امروز در جنوب بغداد، دست کم سی زائر کشته و بیست و پنج تن زخمی شدند.

آغاز اعزام هوایی زائران عتبات عالیات از مشهد

حسین اکبری معاون عتبات مقدسه سازمان حج و زیارت گفت: نخستین پرواز زائران عتبات عالیات سه شنبه ۲۲ بهمن ماه با اعزام حدود ۲۰۰ نفر زائر از فرودگاه مشهد آغاز شد و به تدریج تعداد پروازها و ایستگاه‌های پروازی برای انتقال زائران به عتبات عالیات افزایش می‌یابد.

وی بایان این که روزانه سه هزار نفر به عتبات عالیات اعزام می‌شوند، افزود: روزانه هزار زائر از طریق هوایی و دو هزار نفر از طریق مرزهای زمینی به عتبات عالیات اعزام می‌شوند که هزینه هوایی ۴۹۷ هزار تومان و هزینه زمینی ۲۸۷ هزار و ۶۰۰ تومان است. معاون عتبات عالیات سازمان حج و زیارت کشور با اعلام این که ثبت نام جدید زائران برای اعزام به عتبات عالیات به پایان رسیده است، افزود: زائران یاد شده ۸ اسفند سال جاری تا ۳۰ اردیبهشت ماه سال آینده به عتبات عالیات اعزام خواهند شد. اکبری در باره زمان نام نویسی جدید افراد برای اعزام به عتبات عالیات گفت: ثبت نام برای عتبات عالیات به فاصله دوماه انجام می‌شود. وی مدت اقامت زائران در عتبات عالیات را نیز شش شب اعلام کرد. لازم به ذکر است براساس آخرین خبرها از بیست و دوم بهمن ماه روزانه یک پرواز به ظرفیت ۲۰۰ نفر از زائران عتبات را به مقصد فرودگاه بغداد منتقل می‌کند. درآینده نزدیک فرودگاه نجف نیز پذیرای زائران ایرانی خواهد بود.

قرآن، در تمتع امسال به زائران تقدیم گردید.

در جلسه ای که کارگروه یاد شده روز یکشنبه ۲۰/۱۱/۸۷ داشت، مقرر گردید که آقای موحدپور با همکاری دست اندرکاران و صاحب نظران علوم قرآنی و کارشناسان این امر، کار مستمری را پیگیری نمایند و مجموعه کارهای قرآنی برای عوامل کاروان ها و کارگزاران حج، منسجم تر از گذشته تداوم یابد. ضمناً به تصویب رسید که جلسات این کار گروه قرآنی، هر دو هفته یک بار روزهای دوشنبه ساعت ۱۶ در سالن کنفرانس سازمان حج و زیارت منعقد شود.

از کلیه صاحب نظران و کارشناسان قرآنی خواهشمندیم نقطه نظرات و پیشنهادهای خود را در خصوص چگونگی برگزاری آموزش قرآن برای کارگزاران حج و زیارت در سطوح مختلف تحصیلی ارائه فرمایند

برنامه پنجم توسعه در سازمان حج و زیارت بومی می‌شود.

در جلسه ای که روز سه شنبه این هفته با حضور رییس و برخی از کارشناسان سازمان حج و زیارت و حوزه نمایندگی ولی فقیه در امور حج و زیارت برگزار شد، نحوه بومی سازی برنامه پنجم توسعه که به وسیله مقام معظم رهبری ابلاغ شده است، مورد بررسی قرار گرفت.

در این جلسه، خاکسار قهرودی با اشاره به اصالت کار فرهنگی همه بخش‌های سازمان حج و زیارت، بر تطبیق امور اجرایی با برنامه پنجم تأکید کرد.

وی با ضروری خواندن استفاده از دیدگاه ها و نقطه نظرات حضرت امام (ره) و مقام معظم رهبری درباره حج و کاربردی کردن آن در قالب

برنامه پنج ساله ابلاغی، تشکیل کمیته های کارشناسی برای این مهم را وظیفه همه بخش‌های سازمان دانست.

رییس سازمان حج و زیارت از کلیه صاحب نظران و کارشناسان حوزه حج و زیارت خواست که پیشنهادهای خود را برای عملیاتی کردن مفاد برنامه پنجم و نقطه نظرات مبنایی امام راحل و رهبر معظم انقلاب، در اختیار سازمان حج و زیارت قرار دهند.

اثر شمس چه خبر

- طرفین متعهد می‌گردند تا در هر فرودگاه، حداقل یک نماینده مستقر و با شماره تلفن سیار و سایر مشخصات کتبا به طرف مقابل معرفی نمایند.

- شمس متعهد است تا مدارک مسافری رابرسی کرده و براساس مدارک معتبر شناسایی مسافری نسبت به تنظیم و ارایه مانیفست پرواز بر طبق بندهای ۴-۵ اقدام نماید. مسئولیت اخذ ویزای مسافری و سایر هماهنگی‌های لازم با آنان نیز بر عهده شمس می‌باشد.

- در صورتی که شمس به هر دلیل موجب تاخیر هر یک از پروازهای موضوع قرار داد گردد، مسئول پرداخت کلیه هزینه‌ها، اعم از هزینه اقامت مسافری و پذیرایی از آن‌ها و هزینه اقامت و غذای خدمه پروازی می‌باشد و متعهد می‌گردد تا کلیه خسارات وارد بر ماهان و مسافری را جبران نماید.

- شمس متعهد می‌گردد تا برنامه پروازی پیشنهادی سه ماهه اول قرار داد را هم زمان با امضاء قرار داد و برنامه‌های پروازی دوره‌های سه ماهه بعدی از حداکثر دو هفته قبل از شروع هر دوره، به معاونت بازرگانی ماهان جهت بررسی تسلیم نماید. معاونت بازرگانی ماهان، برنامه‌های پروازی پیشنهادی شمس را ظرف یک هفته از تاریخ دریافت دریافت بررسی و نسبت به اعمال تغییرات لازم و نهایی نمودن آنها با توافق طرفین، اقدام خواهد نمود. برنامه‌های پروازی موضوع این بند پیوست ۱ این قرار داد محسوب می‌گردد.

پرواز به سوی نجف

پس از مدت‌ها انتظار به حول و قوه الهی و زحمات شبانه روزی مسئولین و کارکنان سازمان حج و زیارت و شرکت شمس اولین پرواز تهران - نجف ساعت ۶/۳۰ بامداد روز پنجشنبه ۱۳۸۷/۱۲/۸ تعداد ۱۹۶ زائر عتبات عالیات عراق را به آرزوی دیرین تشریف و زیارت حرم امیرالمؤمنین (ع) رساند. این موفقیت را به همه همکاران گرامی و زائرین مشتاق اماکن متبرکه عراق تبریک گفته و تداوم آن را از درگاه خداوند منان خواهانیم.

گزارشی از رابط بیمه شمس

براساس گزارش جناب آقای امین زاده رابط بیمه شمس در ماه‌های دی و بهمن سال جاری تعداد ۵۴ نفر از زائرین حرم ابا عبدالله الحسین (ع) به دلایل مختلف به دیار باقی شتافته و تعداد ۴۷ نفر دچار مجروحیت یا نقص عضو شدند که از این تعداد ۲۰ نفر در انفجار کاظمین به شهادت رسیده و تعداد ۳۵ نفر به همین دلیل دچار مجروحیت شدند. هم‌چنین از این تعداد ۱۳ نفر به دلیل سوانح مختلف از جمله حوادث رانندگی جان خود را از دست داده و ۱۲ نفر مجروح شدند. ۲۶ نفر از این تعداد نیز به دلیل کهولت سن و مرگ طبیعی جان به جان آفرین تقدیم نمودند. خداوند روح شهدا و جان باختگان را با ارواح مطهر شهدا قرین ساخته و مجروحین و مصدومین را شفای عاجل عنایت فرماید.

باتوجه به راه اندازی کاروان‌های هوایی عتبات عالیات تحت نظارت عالی سازمان حج و زیارت قراردادی فی مابین شرکت هوایی ماهان و شرکت مرکزی دفاتر خدمات زیارتی سراسر ایران (شمس) منعقد گردید که توجه خوانندگان گرامی را به بخش‌هایی از این قرارداد جلب می‌نماییم:

- ماهان حداکثر تلاش خود را جهت جابه‌جایی مایحتاج ضروری مسافران که از سوی شمس در خواست شود، تا سقف ششصد (۶۰۰) کیلوگرم در هر پرواز، مشروط بر این که حداقل ۷۲ ساعت قبل از زمان پرواز به ماهان اعلام گردد، به کار خواهد گرفت.

- هم‌چنین پروازهای ماهان به شرح ذیل خواهد بود:

الف- ایران (مرکز هر یک از استان‌ها به جز استان‌های کردستان و ایلام) - بغداد و بالعکس.

ب- ایران (مرکز هر یک از استان‌ها به جز استان‌های کردستان و ایلام) نجف و بالعکس.

تعداد پرواز در هر یک از مسیرهای موضوع قرارداد، حداکثر ۳ (سه) پرواز در هر روز می‌باشد.

- ماهان متعهد می‌گردد تا بر طبق برنامه پروازی مورد توافق طرفین، تاریخ و ساعت انجام هر پرواز را به شمس اعلام نماید.

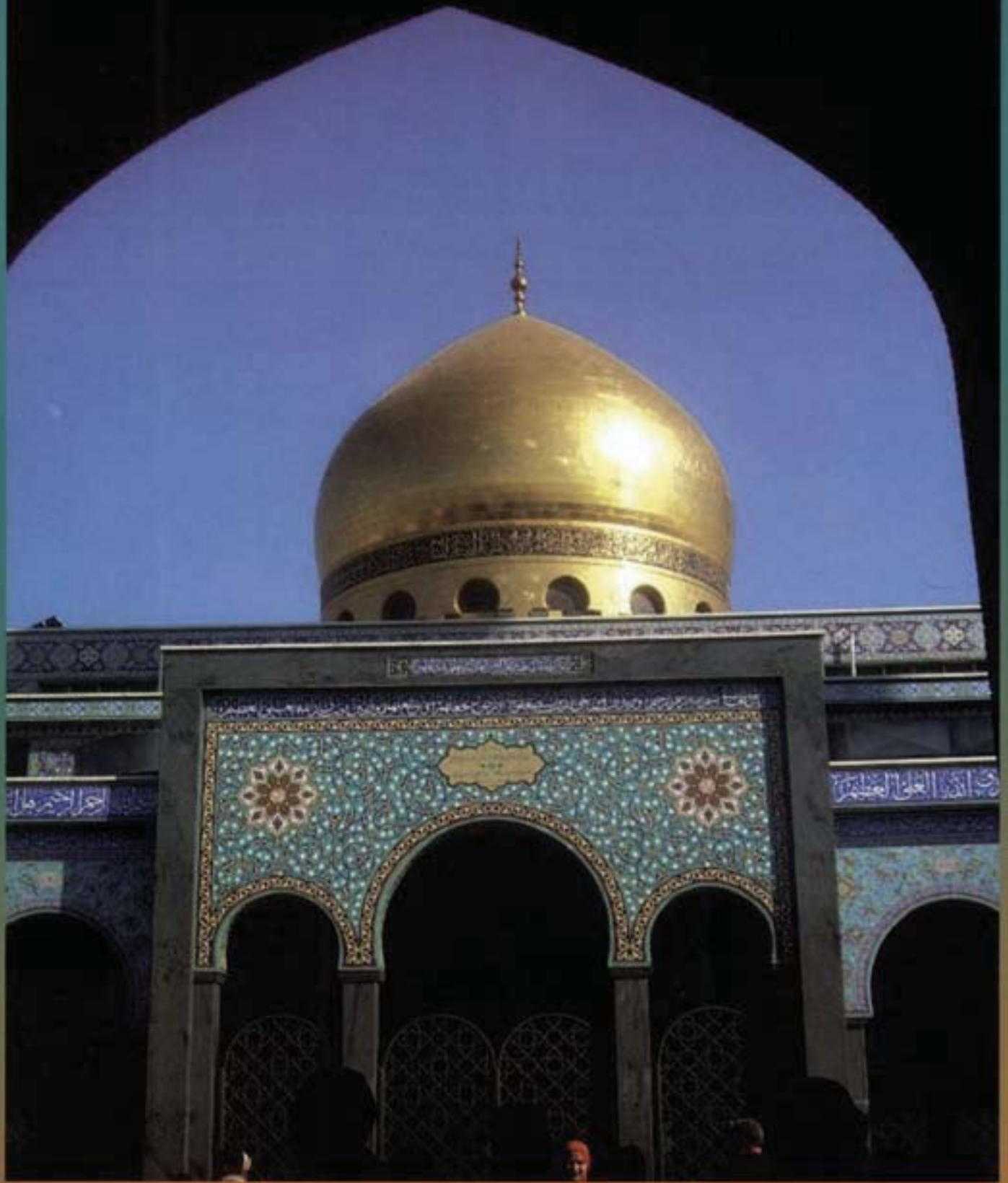
- هزینه پذیرایی از مسافری در صورت تاخیری که ناشی از تخلف شمس نباشد، بر طبق ضوابط و رویه‌های جاری ماهان، بر عهده ماهان می‌باشد. آیین‌نامه‌های مربوطه در صورت لزوم به اطلاع شمس خواهد رسید.

- در مواردی که به هر دلیل هواپیما در فرودگاه دیگری غیر از فرودگاه مبدأ و یا مقصد فرود آید، هزینه‌های مسافری در مدت حضور در فرودگاه و یا جابه‌جایی مسافری در صورت لزوم بر طبق ضوابط و رویه‌های جاری ماهان، بر عهده ماهان می‌باشد و شمس موظف است تا همکاری‌های لازم را با ماهان معمول نماید.

درآمد کارگو (Cargo) متعلق به ماهان می‌باشد.

- در صورت تقاضای شمس مبنی بر استفاده از کترینگ F/Class، ماهان این سرویس را در صورتی که حداقل ۴۸ ساعت قبل از پرواز مربوطه به وی اعلام گردد، به مسافری و هزینه متعلقه را طبق نرخ مندرج در بند ۲-۳ به حساب بدهکاری شمس منظور خواهد نمود.

- مسئولیت ماهان در خصوص حمل و نقل مسافری و بار همراه آنان، تنها محدود به مفاد کنوانسیون ورشو مورخ ۱۲ اکتبر ۱۹۲۹ و پروتکل لاهه مورخ ۲۸ سپتامبر ۱۹۵۵ و موارد مندرج در بلیط‌های ماهان می‌باشد. مسافری به عنوان ذینفع ثانوی، در بیمه‌نامه‌های ماهان قید می‌گردد و هرگونه مسئولیت مدنی ناشی از ورود صدمه به مسافری و یا بار آنها، تحت پوشش بیمه‌نامه‌های ماهان می‌باشد و از این محل جبران می‌گردد.

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بِنْتَ يَعْسُوبِ الدِّينِ

